

UVODNA RIJEČ

Mijenjam bocu za staž

Piše: Jasna A. Petrović

Znate li koliko plastičnih boca vrijedi jedna godina mirovinskog staža hrvatskog umirovljenika? Sitnicu od 167 boca. Prosječna je mirovina u prosincu 2020. godine iznosila 2.566,56 kuna, a cijena jedne povratne plastične bočice je pola kune. Kad tu „sarmu“ podijelite s prosječnih 30 godina i 9 mjeseci staža koliko je za tu mirovinu odradio prosječni hrvatski umirovljenik, dobijete točno 83,5 kuna po godini radnog staža. A onda to podijelite s pola kune po bočici, i eto onog famoznog broja od 167 boca. Ako ste bili nesretnoga usuda, pa ste imali nižu plaću od prosjeka, onda vam se priznala samo najniža mirovina, pa vam godina staža iznosi samo 69,42 kune ili bijednih 139 bočica.

Sada bi neki pametnjaković rekao kako je onda bolje cijeli život skupljati boce po kantama za smeće i kontejnerima, nego odraditi više od tri desetljeća, pa onda i ovako i onako – skupljati boce za preživljavanje. Tako je to u zemlji u kojoj 61 posto svih umirovljenika imaju mirovine niže od hrvatske linije siromaštva od 2.710 kuna.

Dok se umirovljenici iz većine europskih zemalja raduju umirovljenju, u Domovini je to trenutak za paniku. S razlogom. Europska je zamjenska neto stopa mirovine 2018. iznosila 52 posto. Naime, toliki je udjel od svoje vlastite zadnje plaće prosječni umirovljenik dobio s prvom mirovinom. Međutim, u Hrvatskoj je taj iznos bio samo 39,1 posto, daleko manje od 70,9 posto u Bugarskoj ili 56,1 posto u Mađarskoj, ili pak 79,5 posto u Italiji i 76,5 posto u Austriji. Tamo samo sklizneš u mirovinu i malo presložiš prioritete, dok u Hrvatskoj tim danom za većinu počinje borba za goli opstanak. Tako je bilo 2018., a sada početkom 2021. je taj udjel prosječne neto mirovine u prosječnoj neto plaći pao na samo 37,4 posto. I dalje pada, jer će i najnovijim usklađivanjem mirovina od oko nula posto, realna vrijednost mirovina nastaviti opadati. S pandemijom utoliko više i brže, strmoglavo prema dnu.

I dok za svjetske bogatune znamo koliko su se omastili u godini pandemije, jer njihovo je bogatstvo poraslo za 27,5 posto, u Hrvatskoj se ti podaci skrivaju od javnosti. A kako i ne bi kad se sve politike, a posebno porezne, vode u korist bogatih da budu još bogatiji, a socijalne razlike bujaju daleko od oka, daleko od srca. Shvaćanje da su siromašni i bogati jednaki pred smrću počiva na zabludi. Siromašni i bogati nisu jednaki pred smrću, nego tek nakon smrti. Amen.

U OVOM BROJU:

POMOR HRVATSKIH STARACA

Halo, Vlado, zovu te pokojnici!

SOLIDARNI COVID DODATAK

Drugi pomažu, državu nije briga?

INTERVJU

prof.prim.dr.sc. Branko Kolarić,
epidemiolog

Spriječili smo pomor osoba u domovima za starije

ENERGETSKO SIROMAŠTVO

Kad zima pojede nadu

SKRB O STARIJIMA

Udomiteljske obitelji kao alternativa

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Pandemija povezuje udruge i stranke

Predstavnici umirovljeničkih udruga su se od 7. veljače 2021. probili u medije sa žestokim protestiranjem protiv odluke Stožera Civilne zaštite da se cijepe osobe starije od 65 s AstraZenecinim cjepivom, stoga što su gotovo sve europske zemlje donijele odluku o obustavi cijeljenja tim cjepivom, jer nije dovoljno ispitano na starijoj populaciji, a vjerojatno nije pouzdana zaštita od srednjeg oblika bolesti Covid-19, kao i drugih novih mutacija. Čak 20 zemalja je zapriječilo cijepljenje, dok je Hrvatska ostala pri masovnom cijepljenju tim najjeftinijim i najjednostavnijim cjepivom koje se može čuvati i prevoziti na temperaturi običnog hladnjaka.

Javnim priopćenjima su se redom pobunile umirovljeničke udruge (Sindikat i Matica umirovljenika), ali i umirovljeničke političke stranke (redom Stranka umirovljenika i Hrvatska stranka umirovljenika). S ciljem snažnijeg pritiska na Vladu koja je arogantnom šutnjom otklonila odgovor umirovljenicima, Sindikat umirovljenika se ponudio biti domaćinom zajedničkoj konferenciji za novinare, koja je sazvana za 11. veljače 2021, a u kojoj je uz spomenute udruge i stranke sudjelovala i stranka BUZ.

Kad se poziv za prvu ujedinjenu umirovljeničku presicu proširio medijima te završio u dnevnoj najavi Hine, započeli su raditi telefonski aparati. Ministar rada i mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike Josip Aladrović je večernjim pozivima organizirao ranijutarnji sastanak s premijerom kako bi s nekim predstavnicima udruga popričali prije njihove konferencije za novinare. Brzim dogovorom predsjednika SUH-a, MUH-a i HSU-a, premijeru, te ministrima Berošu i Aladroviću, predstavljena su tri aktualna pitanja o ograničavanju uporabe AstraZenecinog cjepiva do dobi od 65 godina, isplati Covid-19 dodatka umirovljenicima i mogućem oživljavanju besplatne dostave mirovine i nacionalne naknade poštom.

Dužnosnici s druge strane stola su iskazali očekivanje da umirovljenici ne pozovu na svojoj udruženoj presici umirovljenike

da odbiju cijepljenje AstraZenecom, ali su prihvatili kao argumentirane njihove druge zahtjeve.

Odmah s Markovog trga u zadnji tren se stiglo na najavljenju konferenciju s petnaestak novinara i kamera, te uz direktni prijenos na N1, uz zaplavljeni prikaz Europe u kojoj je s izuzetkom Hrvatske i još dvije-tri zemlje odbijeno cijepljenje starije populacije. Petrović je kao domaćica zajedničkog istupa naglasila kako umirovljeničke udruge i stranke zagovaraju da se ljudi cijepe, te da se od Vlade zatražilo da preuzme odgovornost, pošto je dopustila pojedinim epidemiolozima da opravdaju naručivanje i masovno cijepljenje AstraZenecom, te da zastrašuju kako će se u slučaju odbijanja tog cjepiva načekati za drugo. Petrović je upitala političare hoće li provesti još jednu kampanju s cijepljenjem svojih roditelja AstraZenecom, nakon što su se oni cijepili Pfizerom?

Ipak, dojam je novinara kako su umirovljenici nastupili s puno blažom retorikom prema AstraZenecinom cjepivu, što zapravo nije točno, jer se i dalje zahtijeva najdjelotvornije i provjereno cjepivo za najranjiviju stariju populaciju, ali se Vladi prepušta odgovornost ako se cjepivo koje oni podržavaju ne pokaže dovoljno učinkovitim. Međutim, ministru Berošu je, kako je više puta naglasio, glavni argument taj što je Europska agencija za lijekove odobrila to cjepivo za sve starije od 18 godina, bez ikakvih posebnih ograda za starije od 65 godina, a takve ograde nije stavila niti Svjetska zdravstvena organizacija. Hrvatske vlasti, dakle, ne odustaju od namjere da u sklopu druge faze provedbe Nacionalnog programa cijepljenja vakcinom AstraZeneca cijepe i populaciju iznad 65 godina. Jedina županija koja je izrijeком ograničila cijepljenje na do 60 godina je Primorsko-goranska.

Predsjednik HSU-a Veselko Gabričević je detaljno obrazložio zajednički prijedlog svih umirovljenika o hitnoj isplati Covid dodatka, što bi iznosilo nešto više od mili-

jardu kuna. Slične dodatke kako bi olakšali pandemijske muke građanima, a osobito umirovljenicima, uvele su sve zemlje u okruženju. „Možda se milijarda kuna čini puno, ali kad vidite kako su reagirale zemlje u Europi, ovo nisu cifre koje bi trebale obeshabriti našu Vladu. Očekujemo da će ovo pitanje biti riješeno do 1. ožujka, osobito stoga jer će usklađivanje mirovina biti jedva više od nule“, poručio je Gabričević. Novinare je zanimalo zbog čega su smanjili prethodno traženi iznos, na što je odgovorio kako su zajedno sa Sindikatom i Maticom umirovljenika usuglasili stavove glede zahtjeva da umirovljenici koji imaju mirovine do 2.710 kuna (linija siromaštva!) da oni dobiju Covid dodatak od 150 eura. Takvih je u RH 807 tisuća. Sljedeća kategorija umirovljenici su od 2.710 do 5.000 kuna mirovine, njih je oko 244 tisuće, oni bi dobili po 100 eura. Samci koji imaju preko 5.000 kuna, njih oko 7.200, oni dobili bi po 50 eura.

Predsjednica Matice umirovljenika Hrvatske Višnja Fortuna govorila je o mogućem ponovnom uspostavljanju dostave mirovine poštom koje je ukinuto od 1.1.2014. godine, a također o uvođenju dostave nacionalne naknade putem pošte.

„Ima nepokretnih starijih osoba, umirovljenika koji žive na visokim katovima bez lifta ili u ruralnim područjima, gdje je teško otići do pošte ili banke, a pogotovo u pandemijskoj godini kada se mnogi ne usude otići van. Premijer je dao odmah zadatak da se to ispita, a naše su informacije da bi to koštalo manje od 80 milijuna kuna. Mi smo na neki način shvatili da će to jako brzo krenuti. Ne sutra, ali onim umirovljenicima kojima je to potrebno treba se omogućiti dostava mirovine poštom“.

Prva ujedinjena umirovljenička presica je izazvala veliku pozornost medija, iako i primjedbe kako nije bila dovoljno oštra i sveobuhvatna. Teški položaj većine umirovljenika doista pretpostavlja borbeniji nastup umirovljeničkih predstavnika, a za ponadati se da će se to desiti u nastavku suradnje.

Halo, Vlado, zovu te pokojnici!

Kad je u siječnju 2017. u Hrvatskoj umrla 6.441 osoba - više nego u ijednom mjesecu od ratne 1991., čak 42 posto više nego prethodnog siječnja i 35 posto više od prosječnog broja umrlih u siječnju tijekom prethodnih deset godina, svi su to pripisali prilično jakoj gripi i iznimnoj hladnoći, što je imalo ključni utjecaj na smrtnost starije populacije. Zaboravili su, međutim, klimi dodati i siromaštvo. Jer, sada se priča ne samo ponavlja, nego i pogoršava.

Rat protiv života

U prosincu 2020. zabilježen je dosad najveći broj umrlih u Republici Hrvatskoj u jednome mjesecu ikad, odnosno bilo je 7.395 umrlih. U odnosu na prosinac 2019. to je povećanje od 77,3% ili 3.225 umrlih više. Kako to komentiraju stručnjaci? Miroslav Radman, svojevrsni državni teoretičar zavjere, sve do listopada ove godine je najavljivao kako će 2020. godine smrtnost biti niža nego prije, čime je na izravan način pokušavao uvjeriti javnost da je panika oko Covida-19 pretjerana, pa čak i neosnovana.

No, brojke ne lažu. Korona uzima svoj danak, ali nije jedini faktor koji presuđuje. U Hrvatskoj je 2020. umrlo 56.677 ljudi što je najveći broj umrlih u jednoj godini od kraja Drugog svjetskog rata. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, ukupan broj umrlih od siječnja do prosinca 2020. porastao je za 8,3 posto ili 4.883 u odnosu na 2019. godinu. Od prvih dana epidemije Covida-19 u ožujku pa do prosinca 2020. godine, u Hrvatskoj je zabilježeno 13,2 posto ili 5.523 više umrlih nego u istom razdoblju godinu prije.

Umiru siromašni

Brojčani suvišak smrti sastoji se od barem tri „zdravstvene“ sastavnice: smrti pripisivih koronavirusu, smrti koje su prouzročene koronavirusom koji nije bio dijagnosticiran i smrti koje nastaju kao posljedica poremećaja u redovitom radu zdravstva. Međutim, tu se javlja i faktor siromaštva koji neposredno utječe na pojačani pobol i umiranje. Hrvatska je specifična po vrlo visokoj stopi rizika od siromaštva, gdje svaka treća osoba starija od 65 godina živi u riziku od siromaštva, a to ujedno govori kako je daleko više siromašnih u trećoj dobi od onih u dječjoj.

Dok u Europskoj uniji najveći problem predstavlja siromaštvo djece i mladih, naši su starci oni koji predvode siromaštvo u svojoj zemlji. Brojni su umirovljenici ispod granice siromaštva (61 posto!), adekvatna zdravstvena zaštita nerijetko im je financijski nedostupna, nedostaje im kvalitetna institucionalna i izvaninstitucionalna skrb, a k tome su mnogi na siromaškoj prehrani i bez grijanja.

Kako smanjiti broj umirovljenika?

Isto potvrđuju i najnoviji podaci Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje prema kojima je u 2020. godini viši broj onih koji su umrli, od onih koji su novoumirovljeni. Naime, u mirovinu ih je u 2020. otišlo 50.008, a umrlo 54.578. Najveći

skok dogodio se upravo u prosincu, i to za čak 11.000 više u odnosu na studeni do kada je bez mirovine zbog smrti ostalo 43.529. Oni koji su umrli imali su prosječnu mirovinu od samo 2.423,65 kuna, odnosno čak 10,5 posto niže od hrvatske linije siromaštva od 2.710 kuna, dok je prosječna mirovina niža za 5,3 posto. Siromašniji, dakle, umiru prije. No, kako hrvatska vlast ne brine o zaustavljanju pomora hrvatskih staraca, to je izgledno da će se umiranje starih nastaviti, jer je prosječna mirovina novih umirovljenika iz 2020. godine (2.577,47 kn) samo par kuna viša od prosječne mirovine. Kažemo li da je udjel prosječne mirovine pao na samo 37,4 posto prosječne neto plaće, jasno je da će se lanac ubrzanog umiranja staraca nastaviti zbog siromaštva, ali ubrzanog koronavirusom.

AstraZeneca je najjeftinija?!

Dodamo li tome sramotnu odluku Nacionalnog stožera za pandemiju da, za razliku od Njemačke, Švedske, Italije, Poljske i sve više drugih zemalja, svoje starije građane cijepi najjeftinijim cjepivom AstraZenecom, iako je potvrđeno da ima vrlo malen obrambeni utjecaj na stariju populaciju, odnosno da nije niti testiran na odgovarajućem uzorku starijih od 50 godina, pitamo se, pitamo, da li itko snuje ostvariti još veći pomor staraca u 2021. godini kako bi se smanjio teret na mirovinski proračun?

Zgodno je i kako mnogi galame kako je potrebno započeti dubinsku reformu i privatizaciju zdravstva te smanjiti zdravstvenu potrošnju, a da ne kažu kako je i dalje očekivani životni vijek hrvatskih građana bitno niži od europskog prosjeka, i to svakako i zbog toga što je zdravstvena potrošnja po glavi stanovnika čak u pola manja nego od prosjeka EU, te treća od kraja na ovoj ljestvici srama (iza Rumunjske i Latvije).

Kratko treba zaključiti kako je riječ o stravičnim podacima i trendovima i kako bi se Hrvatska konačno trebala suočiti s bujanjem siromaštva starijih građana, čemu neće pridonijeti predstojeće usklađivanje mirovina od malo više od – nula posto.

J. A. Petrović

Slovenski i srpski poučak

Umirovljeničke udruge upozoravale su vladajuće kako siromašnim starijim građanima Hrvatske treba dati solidarni dodatak zbog Covid-19, jer bi osiromašivanje najugroženije skupine građana moglo dovesti do još većih zdravstvenih problema, i povećane smrtnosti, koja je nusprodukt rasta siromaštva. Tako smo u travnju prošle godine uputili inicijativu da se umirovljenicima za vrijeme trajanja pandemije isplaćuje solidarni dodatak, davši i prijedloge s iznosima koje bi umirovljenici dobivali, ovisno o visini mirovine koju primaju.

Zahtjevi su ponavljani u svakoj mogućoj prilici, pa tako i na sjednicama Nacionalnog vijeća za umirovljenike i

sa 700 na 714 eura, zbog usklađivanja mirovina. Svi oni koji primaju mirovine do 510 eura će dobiti dodatak od 300 eura, oni s mirovinom između 510,01 i 612 eura dobit će 230 eura, a oni s mirovinom između 612,01 i 714 eura dodatak od 130 eura.

Vjerojatno već čitajući ove podatke čitatelj vidi kako je lijepo biti umirovljenik u Sloveniji, no što će tek pomisliti kad vam kažemo da pravo na tu naknadu nije ostvarilo 187 tisuća tamošnjih umirovljenika, odnosno 30 posto svih umirovljenika, zato što imaju mirovinu veću od 714 eura (5.355 kuna)! Za usporedbu, u Hrvatskoj mirovinu višu od 5.000 kuna prima samo 6,3 posto umirovljenika. Inače, prosječna mirovina u Sloveniji

eura, a udjel iznosi svega 37,4 posto, te smo nakon Irske najgori u Europi po relativnoj vrijednosti mirovine. To dovoljno govori o odnosu hrvatskih vlasti prema umirovljenicima.

Hrvatska čista nula

Dakle, iako slovenski umirovljenici imaju puno bolji standard od hrvatskih, tamošnja Vlada smatra da im se u ovoj krizi mora dodatno novčano pomoći. Istog je mišljenja i srpska Vlada, koja ima skromniji budžet, ali je svejedno najavila novi paket pomoći, prema kojem će svi punoljetni građani Srbije u svibnju dobiti po 30 eura, po 30 eura u studenom, a umirovljenicima će dodatno biti isplaćeno 50 eura. Dakle, srpski umirovljenici će nakon prošlogodišnjih 135 eura, u ovoj godini dobiti novih 110 eura pomoći, a slovenski umirovljenici s najmanjim prihodima 600 eura u dvije godine.

Srpska prosječna mirovina iznosi 251 euro, a plaća 511 eura, ali je zato udjel mirovine u plaći 49,1 posto. I za kraj ponovimo, pomoć hrvatske Vlade tijekom pandemije umirovljenicima – nula. Smrtnost nikad veća. Jedina dobra stvar, izuzeće od plaćanja ovrha, trajala je šest mjeseci, no više ne vrijedi. Ponovno apeliramo na Vladu da se isplati solidarni dodatak umirovljenicima, koji će spasiti ljudske živote, jer ovo više nema smisla...

Igor Knežević

starije osobe. No, Vlada je sve te zahtjeve ignorirala, iako im je poznato kako su brojne druge zemlje višekratno podržale starije u doba pandemije.

Znaju da su slovenski umirovljenici u 2020. godini dobili jednokratnu solidarnu naknadu u rasponu od 130 do 300 eura, ovisno o visini svoje mirovine. Najsiromašniji umirovljenici u Crnoj Gori dobili su 50 eura jednokratno, na Kosovu 30 dolara, a u Srbiji svi građani, pa tako i umirovljenici su lani dobili 100 eura, a umirovljenici naknadno i još 35 eura. Svoje starije građane pomagali su i susjedi Talijani koji su građanima dijelili vaučere za hranu od 400 eura.

Susjedi široke ruke

Kako pandemijska kriza i dalje traje, u navedenim zemljama u pripremi su ili su već pripremljene nove mjere za isplatu solidarne naknade ili pomoći umirovljenicima. Slovenija je tako već u siječnju ove godine isplatila svim umirovljenicima novi solidarni dodatak u istom rasponu, s tim da se zadnja granica za ostvarivanje prava podignula

iznosi 688 eura, a plaća 1.328 eura, što znači da udjel mirovine u plaći iznosi visokih 51,8 posto. U Hrvatskoj, prosječna mirovina iznosi 342 eura, plaća 915

Komentari umirovljenika

Na tematskoj Facebook stranici SUH-a Pokret protiv siromaštva starijih osoba objavljena je vijest kako će Srbija i ove godine podijeliti umirovljenicima solidarni dodatak. Komentari na tu vijest bili su očekivani:

„Sva sreća da su toliko razvijeni pa mogu dati, nama će trebati duže vrijeme da shvatimo koliko dajemo državi, toliko i dobivamo“, napisala je ironično Danica Lastavec iz Zagreba. „Točno svi su dobili po 100 eura pa i oni koji imaju devizne mirovine. Umirovljenici su dobili i pakete pomoći. U Hrvatskoj nitko ništa ne dijeli osim račune za režije“, kazala je Nadica Živojinović iz Samobora.

„To je pohvalno i dokaz da oni misle o svojim umirovljenicima i ostalim gra-

đanima, što kod nas nije slučaj. Nitko ne očekuje neke velike novce, ali je barem znak da se dalo koliko se može i da se misli na te ljude. Naši umirovljenici nisu dobili baš ništa, barem oni s najnižim mirovinama. Možda i našima proradi savjest pa nešto daju, ostaje za vidjeti“, pomalo je optimistična Stoja Budiša Vuknić.

„Neka, drago mi je. Zato bogata i plemenita Hrvatska NIŠTA“, napisala je Žarka Jukić Peladić.

„Nemojte biti „nepravedni“, kako se ne dijeli u Hrvatskoj, pa onima s velikim plaćama smanjen je porez, njima će biti svaki mjesec udijeljeno 1.000 kn, zar to nije dovoljno?“, napisala je sarkastično Ljerkica Masnec.

Treba li se tome nasmijati ili zaplakati?

Kako do prava, kako do naknade

Koliko se osoba prijavilo za nacionalnu naknadu za starije osobe u prvih mjesec dana? Koliki je ukupni iznos koji će se isplatiti za prvi mjesec (siječanj) iz državnog proračuna za tu namjenu?

Nezaobilazni sugovornik za ova pitanja je zamjenik ravnatelja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje Ivan Bulaja, koji podsjeća kako je HZMO zahtjeve za ostvarivanje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe počeo zaprimati još od 15. prosinca 2020. te je do 5. veljače 2021. podneseno ukupno 7.023 zahtjeva. Podatke o ukupnom broju osoba koje će ostvariti pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe HZMO će moći dostaviti tek nakon što se obrade podaci o donesenim rješenjima o priznanju prava, jer naime ima djelomično i nepotpunih podataka.

S obzirom na to da će prve isplate nacionalne naknade za starije osobe prema rješenjima biti isplaćene tijekom veljače, u ovom trenutku HZMO ne može odgovoriti na upit o ukupnom iznosu koji će se isplatiti iz državnog proračuna za mjesec siječanj 2021. godine.

Tanki odaziv

Možemo li biti zadovoljni dosadašnjim brojem prijava osoba, s obzirom da je u prvoj godini planirano gotovo 19.700 osoba? Naime, radna skupina za izradu Zakona o nacionalnoj naknadi za starije osobe predviđjala je tu brojku građana RH starijih od 65 godina koji bi mogli ostvariti pravo na naknadu do kraja 2021. Bulaja ocjenjuje kako s obzirom na dosadašnji broj zaprimljenih zahtjeva, smatra da je riječ o dobrom odazivu građana, posebice jer broj zaprimljenih zahtjeva kontinuirano raste.

S obzirom da umirovljeničke udruge imaju dojam kako se nedovoljno informira starije građane o njihovim pravima, osobito one iz zabiti, provjerili smo u HZMO-u provode li akcije kojima se dodatno šire informacije do onih koji bi mogli ostvariti to pravo, jesu li tiskani kampanjski materijali, npr. postavljeni plakati u poštama, dijeljeni letci? Koliko se usuglasila suradnja s centrima socijalne skrbi, Crvenim križem, Caritasom? Bulaja odgovara kako HZMO od prosinca 2020. kontinuirano informira građane o uvjetima za ostvarivanje prava i podnošenju zahtjeva za priznanje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe.

Kampanja bez punog efekta

„U tom smislu, koristimo sve dostupne komunikacijske alate i kanale, od

medijskih objava i osiguranja gostovanja predstavnika HZMO-a u radijskim i TV emisijama, a u suradnji s Hrvatskim radijom slušatelji su informirani u svim regionalnim programima HR-a. Nadalje informacije se redovito objavljuju na vlastitim kanalima (internetska stranica i društvene mreže), a u svim poslovnim jedinicama HZMO-a diljem Hrvatske zainteresirani građani dodatno se informiraju osobno, telefonom ili putem e-pošte. Tiskani su informativni letci i plakati dostupni u svim službama/uredima/ispostavama HZMO-a, Centrima socijalne skrbi diljem RH te u biskupijama Hrvatskog Caritasa radi što bolje informiranosti starijih osoba koje žive na izoliranim područjima kako bi im, osim njihovih bližnjih, i socijalni radnici kao i volonteri mogli prenijeti potrebne informacije i pružiti pomoć kod podnošenja zahtjeva“, zaključuje Bulaja. Informiranje zainteresirane javnosti kontinuirano će se provoditi i tijekom 2021.

Zanimljivo je saznati iz kojih dijelova Hrvatske stiže najviše prijava, da li iz ruralnih područja, kako je bilo očekivano? Iznenađuje da je do sada najviše zahtjeva za ostvarivanje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe podneseno je u Područnoj službi u Zagrebu (1.414), zatim u Područnoj službi u Osijeku (587), Područnoj službi u Splitu (539), Područnom uredu u Vukovaru (495) i Područnoj službi u Varaždinu (414).

HZMO za sada nema podatke iz kojih županija dolaze korisnici koji su ostvarili pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe, već će to biti dostupno nakon isplate u veljači 2021. Doista je iznenađujuće kako nema zadovoljavajuć broj prijava iz Moslavine, Banovine i Like, i izrazito siromašnih ruralnih krajeva. Možda rukovođeni lošim iskustvom sa zajamčenom minimalnom naknadom za stjecanje koje postoji vrlo isključiv imovinski cenzus, možda zato jer nemaju nikoga tko bi ih informirao ili pomogao ispuniti prijavu, nemali broj onih koji žive

u najdubljem siromaštvu u kućercima, pa čak nemaju niti električni priključak ili vodu, nisu u mogućnosti prijaviti se.

Žene su najsiromašnije

Očekivano, ipak, u ukupnom broju podnesenih zahtjeva za ostvarivanje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe od bijednih 800 kuna većinom su žene, čak 69 posto, dok je udio zahtjeva koji su podnijeli muškarci 31 posto. Žene imaju duži životni vijek, a s obzirom da one iz ruralnih područja u pravilu imaju neki djelić imovine neke njive ili kućerka, u pravilu do sada nisu ostvarivale stalnu socijalnu pomoć.

Nakon upornih zahtjeva Sindikata umirovljenika Hrvatske da se korisnicima nacionalne naknade, osobito u uvjetima pandemije, reduciranog broja pošta, banaka i bankomata te desetkovanog javnog prijevoza, kao i uslijed potresa u dijelovima Hrvatske, osobama koje ostvare pravo na nacionalnu naknadu omogućiti dostava mirovine poštom, i dalje odgovori iz HZMO-a i Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike ne obećavaju. Kako oni zamišljaju da će polupokretna bakica iz zabiti bez ceste odlaziti do prvog bankomata kojih tridesetak kilometara udaljenosti kako bi podigla svoju naknadu? Očito im nedostaje socijalna osjetljivost.

Bulaja odgovara kako je u Zakonu o nacionalnoj naknadi za starije osobe u članku 10. propisano da Nacionalnu naknadu za starije osobe isplaćuje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, putem poslovnih banaka. To što su se predstavnici umirovljeničkih udruga, Sindikata i Matice umirovljenika tijekom rada radne skupine o nacionalnoj naknadi itekako zalagali da se omogući dostava naknade poštom, nitko ne spominje, jer je Ministarstvo obećalo sve svoje naknade i mirovine dostavljati samo putem banaka. Zna se: tko je jači, taj kvači.

Jasna A. Petrović

Spriječili smo pomor osoba u domov

Epidemiolog Branko Kolarić koordinator je Povjerenstva za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 nad starijim osobama i osobama iz drugih ranjivih skupina. Porazgovarali smo s njim nakon dolaska prvih cjepiva u Hrvatsku i popuštanja mjera u sustavu socijalne skrbi.

■ **Od početka pandemije se naglašava kako su potencijalne žrtve upravo osobe starije od 65 godina. Od ukupnog broja dosad umrlih (4.972 umrlih na dan 29.1.) koliko je udjel preminulih starijih od 65?**

Osobe starije dobi najviše su pogođene ovom pandemijom te je u Hrvatskoj od svih umrlih 86% bilo starijih od 65 godina. Ova nova bolest kod većine ljudi će proći s blagim simptomima, no nekima uzrokuje veliku patnju, teško oštećenje pluća, potrebu za respiratorom, a ponekad i mukotrpnu smrt. Osobe starije dobi su u većem riziku za tešku bolest i smrt. Starenje sa sobom nosi pojavu kroničnih bolesti kao što su visoki tlak, šećerna bolest, ateroskleroza, demencija, reuma i mnoge druge. Također se i smanjuje sposobnost organizma za borbu protiv zaraznih bolesti. Zbog svega toga je ova infekcija značajno opasnija za osobe starije dobi. Kada je pritisak na zdravstveni sustav velik često se dogodi da starije osobe kasnije dođu do potrebne zdravstvene skrbi. Neke države su čak odlučile da osobe starije od 85 godina ne primaju u jedinice intenzivne skrbi, s čime se nikako ne mogu složiti.

■ **Kako tumačite da je prvi put ove godine bitno veći broj umrlih umirovljenika (oko 55 tisuća) od broja novoumirovljenih (50 tisuća). Nije li to jasna potvrda pojačanog umiranja starijih osoba?**

Prema podacima Držanog zavoda za statistiku, u 2020. godini umrlo je 8% osoba više nego 2019., ako gledamo razdoblje od ožujka kada je počela epidemija do prosinca porast smrtnosti je 13%. U prosincu 2020. umrlo je čak 50% više osoba nego što je bio broj umrlih tijekom prosinca u zadnjih nekoliko godina (oko 7.300 umrlo je u prosincu 2020., a prijašnjih godina to je bilo četiri do pet tisuća). Ovi podaci najzornije nam govore o stravičnim učincima ove pandemije na zdravlje i živote u RH. Mi smo jedna od država s najvećim udjelom starijeg stanovništva te bi trebali učiniti dodatne napore za poboljšanje kvalitete života starijih osoba.

Hrvatske mjere uspješne

■ **Koliko, kao stručnjak javnog zdravstva, prepoznajete problem pojačanog umiranja starijih osoba kao posljedicu smanjenih zdravstvenih kapaciteta uslijed pandemije, te stoga i zaustavljanje velikog broja preventivnih i kurativnih postupaka u sustavu?**

Što bolje suzbijemo COVID-19 imat ćemo bolju skrb o ostalim bolestima/stanjima. Dakle, suzbijanje COVID-a preduvjet je da se bavimo sprečavanjem i ranom otkrivanju i

liječenju drugi bolesti. COVID-19 je akutno stanje i oni koji imaju težu kliničku sliku moraju dobiti hitnu i intenzivnu skrb. Okvirno 10% svih zaraženih ima potrebu za bolničkim liječenjem, 5% zahtjeva respiratore, a 2% završi smrtnim ishodom. Ako imamo puno zaraženih naravno da zdravstveni sustav postane jako opterećen i nema mogućnosti obavljati redovite preglede, pretrage i operacije. Mi smo tijekom studenog i prosinca bili na rubu da možemo i sve oboljele od COVID-a bolnički liječiti. Osim posljedica po zdravlje i živote ljudi, ova pandemija je devastirajuća za zdravstvene sustave i sustave domova za starije. Upravo zbog toga mnoge države uvele su nepopularne protuepidemijske mjere jer je jedno od temeljnih ljudskih prava pravo na zdravlje i zdravstvenu zaštitu. Napominjem da su tu neke države bile surove prema osobama starije dobi.

■ **Kako ocjenjujete hrvatske mjere za zaštitu starijih osoba od pandemije s obzirom da su one bile prije svega fokusirane na nešto više od 2 posto onih koji su korisnici domova za starije i nemoćne?**

Kao voditelj Referentnog centra Ministarstva zdravstva za zaštitu zdravlja starijih osobe na pripremi borbe protiv ove bolesti radim već od siječnja prošle godine, a prvi slučaj zabilježili smo 25. veljače. Rano smo posvetili posebnu pozornost i uveli mjere za osobe u institucijama budući da su one najugroženije. Zahvaljujući maksimalnom trudu sada se vidi da smo uspjeli spriječiti pomor osoba u domovima za starije. Djelatnici domova su i po dvanaest sati radili u skafanderima, mnogi od njih su se također zarazili. Već na samom početku pandemije smo proveli edukaciju medicinskih sestara iz domova za uzimanje uzoraka za PCR testiranje i to je bila jedna od ključnih protuepidemijskih mjera: nakon postavljenih sumnje u roku od pet sati bi obavili testiranje te smo u

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb

Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

ima za starije

početku epidemije sve zaražene odmah hospitalizirali i tako spriječili daljnje širenje u kolektivu doma za starije.

Ograničenjima posjeta i izlazaka te mjera zaštite djelatnika domove za starije dovele su nas u relativno dobru situaciju u odnosu na druge države. U Hrvatskoj je oko 15% od svih umrlih od COVID-a bilo iz domova za starije, primjerice u Belgiji je to 50%! Jasno je da smo snažnijim mjerama privremeno suspendirali neke slobode, no osnovni cilj nam je bio spasiti gole živote, a nakon toga brinuti za kvalitetu življenja. I dalje mislim da smo imali dobru strategiju jer sada, kada cijepimo osobe u institucijama drugom dozom oni će se prvi moći vratiti normalnijem životu.

Siromaštvo još više ubija

■ **Koje su specifične mjere koje su korištene za preostalih 98 posto starih?**

Ako šire pogledamo, sve mjere koje smo uveli su prvenstveno za očuvanje života i zdravlja starijih osoba. Primjerice prelazak djece na online sustav školstva je također mjera zaštite starijih osoba jer je puno manje djece u javnom prijevozu gdje mogu zaraziti starije osobe. U Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u kolovozu na početku drugog vala epidemije osnovano je Povjerenstvo za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 nad starijim osobama i osobama iz drugih ranjivih skupina kojemu sam na čelu. Povjerenstvo je donijelo upute za zaštitu starijih osoba, izradilo niz edukativnih materijala za zaštitu fizičkog i mentalnog zdravlja starijih osoba.

Osobe starije životne dobi postavljene su visoko na listi prioriteta za cijepjenje (odmah nakon onih u institucijama i djelatnika zdravstvenog sustava, a prije recimo oboljelih od kroničnih bolesti mlađih od 65 godina). Proveli smo i medijsku kampanju „Odgovorni ostajemo bliski“ kojima se pozvalo mlade da brinu o starijima te izbjegavaju bliske kontakte sa svojim starijima. Dakle, rekao bih da su sve mjere koje je Hrvatska uvela povezane sa zaštitu najranjivijih – osoba starije životne dobi. Iako smo napravili puno, uvijek se može i više.

■ **Poznato je da je smrtnost daleko veća ili da je povezana sa socijalno-ekonomskim statusom osobe, a poznato je da je Hrvatska među najgorim zemljama u EU po udjelu siromašnih starijih osoba i da siromaštvo starijih osoba u Hrvatskoj pojačano raste, odnosno svaka treća starija osoba živi u siromaštvu. Koliko je to po vašem mišljenju imalo utjecaja na veću izloženost koroni?**

Starije osobe su zbog niskih primanja često u riziku od siromaštva. Osobe koje su siromašne manje idu liječniku i na preventivne preglede (primjerice zbog visokih putnih troškova). Siromašnije osobe su generalno lošijeg zdravlja, odnosno imaju više kroničnih bolesti koje su češće loše regulirane. Nekada su siromašnije osobe i lošije informirane te imaju i manje kontakata s obitelji i prijateljima koji bi im mogli pomoći organizirati potrebnu zdravstvenu zaštitu. Sve to dovodi ih, nažalost, i u veći rizik od razvoja loših ishoda koronavirusne bolesti.

Da bar imamo Imunološki

■ **Sindikata umirovljenika Hrvatske je u više navrata tražio uvođenje dodatnih protukorona mjera, npr. uvođenje mogućnosti dostave mirovina poštom s obzirom na pojačano zatvaranje poštanskih ureda (od 1.1.2014.**

poštari ne dostavljaju mirovine poštom novoumirovljenima), smanjivanje broja bankomata i ispostava banaka. Također smo tražili uvođenje covid dodatka, koje su primile brojne starije osobe u zemljama diljem svijeta. Ništa od toga nije prihvaćeno. Kako to komentirate?

Nažalost, nisam bio u poziciji razmatrati odobrenja prijedloga Sindikata. Dakako da su oni smisleni i dodatno bi smanjili rizik za osobe starije životne dobi. Imat ću ih na umu za budućnost jer su važne i u postpandemijskoj eri. Ove godine još nemamo potvrđen niti jedan slučaj gripe, druge zarazne bolesti su smanjile pojavnost te se čini smislenim i u budućnosti neke od ovih mjera preporučiti starijim osobama o sezoni gripe (primjerice nošenje maski u javnom prijevozu, izbjegavanje bliskih kontakata s osobama koje su u visokom riziku za zaražavanje...). I u drugim državama kojima je sezona gripe bila prije nas, primjerice Australiji, vidjeli smo da mjere protiv koronavirusne bolesti značajno smanjuju pojavu gripe.

■ **Najavljeno je ublažavanje mjera za korisnike domova umirovljenika, što je svakako dobro. Međutim, tu će se strogo diskriminirati oni koji su cijepljeni protiv covid-a od ovih koji nisu, a s obzirom da praktički nitko ne može doći do cjepiva trenutno, da li opravdavate takav uvjet, odnosno mjeru?**

Novim uputama koje smo objavili u petak 29. siječnja dozvoljene su posjete svim korisnicima domova, bez obzira na cjepni status. Onima koji su procijepljeni ukida se ograničenje izlazaka iz doma. Situacija što se tiče cijepjenja u domovima je dobra: ugrubo je 50-70% korisnika procijepljeno, još 20% ih je imuno zbog preboljenja. Odmah nakon korisnika domova za cijepjenje dolaze na red osobe starije od 65 godina koji žive izvan institucija te vjerujem da će se većina zainteresiranih moći cijepiti tijekom veljače, ožujka i travnja. Žao mi je da nemamo cjepiva da već danas cijepimo sve koji to žele, no potrebno je još malo strpljenja i izbjegavanja zaraze.

■ **Kao epidemiolog možete li nam reći, na temelju testiranja, koje je cjepivo najbolje za starije osobe, odnosno što preporučujete. Je li istina da je cjepivo proizvođača AstraZeneca nedovoljno djelotvorno za starije od 65 godina?**

Najbolje je cjepivo ono do kojeg najprije možete doći, naravno pod uvjetom da je registrirano. Radije bih se sada cijepio s cjepivom koja je u kliničkim istraživanjima imalo nešto nižu učinkovitost u sprječavanju bolesti nego za nekoliko mjeseci s onim s boljom učinkovitošću. AstraZeneca cjepivo nije u razdoblju istraživanja uključilo dovoljno starijih osoba da bi dokazali učinkovitost, što ne znači da je cjepivo neučinkovito. Sva cjepiva su manje učinkovita u osoba starije dobi zbog imunosenescencije (slabljenje specifičnog i nespecifičnog imunološkog odgovora).

Ako cjepivo i ne spriječi zaražavanje, sigurno smanjuje vjerojatnost težeg oblika bolesti, a i smrtnog ishoda. Vjerujem da će se razlika u učinkovitosti koju su cjepiva pokazala u kliničkim istraživanjima smanjivati nakon praćenja cjepiva u masovnoj upotrebi. Znam da je ovo pitanje oko AstraZenecina cjepiva trenutno u fokusu, no ja sam čvrsto pri stavu da je najvažnije cijepiti se što ranije, jer sva cjepiva štite od teže bolesti i smrti uzrokovane COVID-om. Jasno je da kod izbora cjepiva ima i različitih interesa. SAD je prvo registrirao Pfizer, Ujedinjeno kraljevstvo i Švedska AstraZenecu. Isto tako bi i mi cjepivo Imunološkog da kojom srećom još proizvode virusna cjepiva. Svi su ti interesi isprepleteni.

Igor Knežević
Jasna A. Petrović

Kad zima pojede nadu

Imate li možda starijeg susjeda ili prijatelja koji kod vas kad dođe na druženje boravi i po nekoliko sati? Jeste se ikada zapitali da razlog njegovog ili njezinog dugog boravka, koji vas možda i smeta, nije u tome da je toliko željan druženja i razgovora, već se došao ugrijati, jer kod vas radi grijanje, a on, nažalost nema dovoljno novca da si plati grijanje svaki dan. To je, naime, jedna od taktika kojima se stariji siromašni ljudi služe, kako bi sačuvali koliko-toliko svoje zdravlje, ali i preživjeli plaćajući niže troškove režija. Neki, pak, sjede satima u tramvajima ili autobusima, čitaju knjige ili samo gledaju kroz prozor, i tako kruže gradom.

Prema posljednje dostupnim podacima Državnog zavoda za statistiku o dohotku stanovništva za 2019. godinu 6,6 posto osoba, odnosno oko 270 tisuća živi u kućanstvu koje nije u mogućnosti priuštiti si adekvatno grijanje u najhladnijim mjesecima. Taj podatak jedan je od glavnih pokazatelja energetske siromaštva. Prema tumačenju Europske Komisije, energetska siromaštva predstavlja situaciju u kojoj kućanstvo ili pojedinac nije u mogućnosti priuštiti si osnovne energetske usluge (grijanje, hlađenje, rasvjetu, mobilnost i energiju) koje jamče pristojan način života.

Najbolje platiše siromašni

Energetska siromaštva nastaje kao posljedica niskih prihoda, visokih troškova energije i niske energetske učinkovitosti takvih domova, što može imati ozbiljne posljedice za zdravlje, dobrobit, društvenu uključenost i kvalitetu života. Kad se pogleda samo populacija starija od 65 godina, tada se iz podataka vidi da si grijanje u Hrvatskoj ne može priuštiti čak 16,9 posto samaca te dobi, što znači da svaki šesta starija osoba koja živi sama je osuđena na smrzavanje u zimskim mjesecima.

I dok 14,8 posto hrvatskih građana nije u mogućnosti na vrijeme podmiriti troškove režija, pomalo bizarno zvuči da su najredovitije platiše upravo starije osobe, odnosno najsiromašniji. Naime, samo 9,3 posto samaca starijih od 65 godina ne plaćaju račune na vrijeme, te samo 8,7 posto kućanstvo

s dvije osobe, u kojem je barem jedna osoba starija od 65 godina. Usađene vrijednosti ili strah od ovrha i još većeg

troška računa? Strah od gubitka stana? Uglavnom, račun se plate, a hrani se makar u pučkim kuhinjama.

Jedna od taktika starijih osoba je i odlazak na grijanje u javne institucije. Stoga je zanimljivo bilo vidjeti komentare pratitelja SUH-ove tematske Facebook stranice Pokret protiv siromaštva starijih osoba, o tome kako oni štede na grijanju.

„Mirovina 1.300 kuna. Stan od 30m². Grijem se na drva i briket. 3,5m² drva i 600 kilograma briketa. Ne znam ni sama kako uspijem to kupiti. Zahvaljujući zimmici koju kompletnu spremim uspijem preko zime skupiti novac za sljedeću sezonu grijanja. Čak i drva i briket kupujem kad su najjeftinija, kad su vrućine 7-8 mjesec. Preživi ako možeš!“, napisala je Jasna Molinar iz Vinkovaca.

Smrt bolja od penzije

„Još nisam u mirovini. Plačem čitajući komentare. Na minimalcu sam, živim sa dva sina i udovica sam. Mentalno se smrzavamo jer su drva potrošena. Život je sra*e ova vlast je sra*e. Bolje da umremo, nego da završimo u penziji“, napisala je Amy Šalković iz Karlova. „S čime da plate grijanje kada je mjesečna rata za plin veća od nečije mirovine!“, napisao je Josip Tot.

„Grijanje platim oko 100 kuna mjesečno. Zapravo ga i ne palim grijanje, jer ga nemam otkud platiti. Po danu idem šetati dobro obučena i tako se zagrijem. A u kuću se umotam u 6 deka. Zagrijem nekoliko boca vode i stavim ispod deka. Tako mi nije puno hladno. Jer s penzijom od 550 kuna drukčije ne mogu“, otkrila je Radojka Novaković.

Zanimljivi su i podaci Europske komisije, prema kojima je Hrvatska čak nešto bolja po pitanju grijanja u najhladnijim mjesecima. EU prosjek je čak malo viši, odnosno 6,9 posto stanovništva si ne može priuštiti adekvatno grijanje. Najgore je u Bugarskoj (30,1 posto), Litvi (26,7 posto), Cipru (21 posto), Portugalu (18,9 posto), Grčkoj (17,9 posto) i Italiji (11,1 posto), a najbolja je situacija na sjeveru u Skandinaviji.

No, sve će se dakako promijeniti s podacima za 2020. godinu, jer je pandemija sigurno dodatno osiromašila stanovništvo, a u Hrvatskoj će energetska siromaštva još više biti izložene osobe koje žive na potresom pogođenim područjima. Naime, energetska siromaštva podrazumijeva i nedostupnost energenata (plina, struje) i kućanskih aparata (perilica, hladnjaka).

Neočekivan saveznik

Ulaskom u EU naša zemlja prihvatila je i određene obveze, među njima i borbu protiv energetske siromaštva, pa je tako donesena uredba kojom se daje pravo na subvenciju troškova struje u iznosu do 200 kuna mjesečno, ali samo korisnicima osobne invalidnine i zajamčene minimalne naknade. Korisnicima ZMN-a jednokratno se godišnje isplati naknada za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba (2.500 za samca i 3.500 za obitelj) no ostaje pitanje je li to dovoljno te što je s onima koji živi na rubu siromaštva, a ne primaju nikakvu pomoć, primjerice 700 tisuća umirovljenika čije su mirovine niže od linije siromaštva (2.710 kn mjesečno).

Neke bogatije općine i gradovi također problem nedostupnosti energenata rješavaju kroz jednokratne novčane pomoći, primjerice Rovinj i Pula, a Zagreb i Osijek isplaćuju naknade za troškove stanovanja. No, država kaska te još nije prilagodila sustav socijalne skrbi standardima Europske unije, a novi Zakon o socijalnoj skrbi još nije ugledao svjetlo dana. No, kad veće neće država, blagom smanjenju energetske siromaštva posljednjih godina pripomogao je neočekivan saveznik – klimatske promjene. Zime u Hrvatskoj su sve blaže pa se i manje grije, a posljedica su i niži troškovi računa. Sreća u globalnoj nesreći?

Igor Knežević

Vlada ne želi da izaberete povoljniju mirovinu?

Našem Sindikatu umirovljenika javio se 64-godišnji Damir Sviben iz Pleternice, koji je negdje srećom našao da umirovljenici pri odlasku u mirovinu mogu izabrati hoće li primiti mirovinu samo iz prvog ili iz prvog i drugog stupa mirovinskog osiguranja. Zbog toga je od HZMO-a i REGOS-a zatražio informativni izračun svoje mirovine iz oba stupa – i došao do, za njega, zapanjujućih podataka. Sljedeće godine kad ode u mirovinu, odluči li se za mirovinu iz oba stupa, ona će iznositi 4.630 kuna. Odluči li se pak na mirovinu samo iz prvog stupa, ona će mu iznositi 5.380 kuna, odnosno čak 750 kuna više!

Zbog toga nas je nazvao i upitao je li istina da stvarno može izabrati mirovinu iz prvog stupa, šokiran izračunom kojeg je dobio, jer razlika je doista ogromna. Objasnili smo mu kako je mirovinskom reformom od 1. siječnja 2019., zahvaljujući zalaganju SUH-a, budućim umirovljenicima omogućen taj izbor, kao i da je od tog datuma oko 61 posto novoumirovljenih izabralo primiti mirovinu samo iz prvog stupa. Veliki je to uspjeh u odnosu na moć financijske industrije predvođene inozemnim mirovinskim fondovima i bankama, jer se tako konačno vidi da je za većinu umirovljenika povoljnija mirovina samo iz prvog stupa.

Utjecaj bankarskih lobija

Udjel od 61 posto onih koji se odluče za mirovinu samo iz prvog stupa bio bi i daleko veći, da u mirovinski zakon nije uvedena odredba prema kojoj oni koji izaberu mirovinu iz oba stupa imaju pravo na jednokratnu isplatu od 15 posto u bruto iznosu od ukupno kapitaliziranih sredstava doznačenih MOD-u, pod uvjetom da im je osnovna mirovina iz prvog stupa

veća od 15 posto od najniže mirovine iz prvog stupa prema Zakonu o mirovinskom osiguranju. U prijevodu, brojni siromašni umirovljenici kojima treba novac za preživljavanje i povrat duga ili spas od ovrhe, odlučuju se za mješovitu mirovinu iz oba stupa samo kako bi odmah dobili tih 15 posto sredstava iz drugog stupa. Mnogi od njih bi mirovina bila viša da su se odlučili samo za prvi stup, no s obzirom da im novac treba odmah, odlučili su se za taj izbor.

Važno je reći i da je pri svakoj isplati mirovine iz oba stupa, kao i pri jednokratnoj isplati od 15 posto, mirovinsko osiguravajuće društvo (MOD) obračunava porez i prizvez porezu na dohodak, a oni iznose 10 i 15 posto, ovisno o poreznim razredima umirovljenika.

Tako su vladajući u Hrvatskoj pod utjecajem stranih bankarskih lobija koje drže mirovinsko osiguravajuće društvo bacili mamac od 15 posto siromašnim umirovljenicima, na koji su se mnogi zakačili, jer su bili primorani zbog svoje materijalne situacije. Nije tu kraj Vladinom podilaženju financijskim utjecajima sa strane, jer prije nekoliko dana iz Vlade je stigla najava da će se krenuti sa jačanjem drugog stupa, koji se pokazao kao totalni promašaj u tranzicijskim zemljama, i od kojeg su odustale Poljska, Mađarska, Slovačka, Bugarska i Estonija, a na putu je takvoj odluci i Rumunjska.

REGOS-ove loše „upute“

No, vratimo se na gospodina Svibena s početka naše priče. Nakon što smo mu objasnili da ima pravo izbora i uputili ga na stranice državnog Središnjeg registra osiguranika (REGOS) da se dodatno informira, ponovno nas je nazvao i kazao kako je ogorčen informacijama koje se tamo

nalaze, odnosno da su zbunjujuće i da su netransparentne u odabiru mirovine iz prvog ili mješovitog stupa.

Slijedom toga odlučili smo vidjeti je li to doista tako. Nakon otvaranje online stranice pod izbornikom osiguranici otvorilo nam se 12 naslova od kojih su sedam bili općeniti, a njih pet je bilo isključivo i samo o drugom stupu. Nabrojat ćemo ih: Tko mora biti član II. stupa; Koraci do mirovine iz II. stupa od 1.1.2019.; Mirovina iz II. stupa; Nasljeđivanje sredstava II. stupa; Istup iz II. stupa. Dakle, nijedan naslov u kojem se spominje prvi stup! Situaciju je tek donekle spasio naslov „Izjava o izboru mirovine“, na koju kad se klikne doista pišu upute kako osiguranici doista mogu izabrati mirovinu.

Posebno je problematičan gore spomenuti naslov „Koraci do mirovine iz II. stupa od 1.1.2019.“, koji sugerira kako doći do mirovine iz oba stupa. Postavlja se pitanje zašto ne postoji i sličan naslov koji klikom vodi na upute kako ostvariti mirovinu samo iz prvog stupa, koja je definitivno isplativija većini hrvatskih umirovljenika?

Kliknuli smo na problematičan naslov i tamo u uvodu šturo piše kako je moguće izabrati mirovinu koju želite ostvariti, a u samo jednoj od devet uputa kako ostvariti mirovinu iz prvog i drugog stupa piše da se mirovina može odabrati i samo iz prvog stupa (mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti). Dojam je, doista, kako informacije o izboru prvog stupa je teško naći, a da se drugi stup favorizira čak i od strane Središnjeg registra osiguranika koji je nominalno institucija u funkciji građana, te ne bi smjela biti glasnogovornikom inozemnih banaka.

Igor Knežević

KORACI ZA IZBOR MIROVINE IZ PRVOG STUPA

Kad već na stranicama REGOS-a nema jasnih uputa kako odabrati mirovinu samo iz prvog stupa, dat ćemo vam ih mi. Kada ispunite osnovne uvjete vezane uz životnu dob i radni staž, prvi korak je upućivanje zahtjeva za starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu HZMO-u. Na temelju tog zahtjeva REGOS na kućnu adresu šalje informativni izračun mirovine, na temelju kojeg izabirete povoljniju (u većini slučajeva onu iz I. stupa).

Sljedeći korak je da odete u poslovnici FINA-e i na šalteru REGOS-a predate osobno potpisanu izjavu o vrsti mirovine za koju ste se opredijelili. Podatak o vrsti izabrane mirovine REGOS dostavlja HZMO-u, na temelju kojeg vam HZMO izdaje rješenje o priznavanju prava na mirovinu. Ukoliko se opredijelite za mirovinu samo iz prvog stupa, ukupnu kapitaliziranu štednju automatski prenosite u državni proračun, a cijelu mirovinu vam isplaćuje HZMO. To je najčešće povoljniji i sigurniji način!

Udomiteljske obitelji kao alternativa

Hrvatska ima ogroman problem s nedostatkom smještajnih kapaciteta za starije osobe. Ukupno u državnim, županijskim, privatnim i obiteljskim domovima ima 25.423 osobe, što je tek tri posto populacije starije od 65 godina, te je država upravo zbog tog nedostatka omogućila da se starije osobe smještaju i u udomiteljske obitelji. Riječ je o praksi koja ne postoji u drugim državama, te mnogi stručnjaci upozoravaju da je riječ o neprimjerenom načinu skrbi za starije i nemoćne osobe. No, s obzirom na mali

nije slučaj s obiteljskim domovima, u kojima se nalazi 6.174 umirovljenika, ali su inspekcijski nadzori iz Ministarstva rijetki, pa se događaju i velike tragedije kao što su lani bili požari u Andraševcu i Dugom Ratu kod Omiša.

Dakako, ostaje pitanje koliko je ovakva vrsta smještaja prikladna i kvalitetna za starije i nemoćne osobe, no činjenica je da su mnoge starije osobe i njihove obitelji zbog ograničenih financijskih mogućnosti i nemogućnosti skrbi primorane izabrati ovu najjeftiniju opciju, što je i dalje bo-

osigurati smještaj, hranu, lijekove i skrb korisnicima).

Odluči li se netko baviti udomiteljstvom, zahtjev za dozvolu treba podnijeti lokalnom centru za socijalnu skrb. Centar će procijeniti ispunjava li ona propisane stambene, socijalne i druge uvjete kako bi korisnicima osigurala primjereno stanovanje, pravilnu ishranu, odmor i zadovoljavanje drugih potreba i interesa. Prema Zakonu o udomiteljstvu, udomitelj mora biti zdrava osoba te ne smije biti starija od 60 godina, niti imati policijski dosje. U njegovoj obitelji ne smiju biti poremećeni odnosi niti smije biti društveno neprihvatljivog ponašanja.

Podrška hrvatskih biskupa

Važnost udomiteljstva starijih i nemoćnih osoba prepoznali su i hrvatski biskupi. Tako je 6. siječnja 2021. godine Vijeće Hrvatske biskupske konferencije za život i obitelj objavilo poruku kojom su skrenuli pozornost vjerničke i svekolike javnosti na aktualnu problematiku udomiteljstva koja je, među ostalim, u Hrvatskoj obilježena nedostatnim brojem i neravnomjernom geografskom zastupljenosti udomiteljskih obitelji. Upućen je poticaj, ponajprije vjerničkim obiteljima da se, putem instituta udomiteljstva, odluče dati dom djeci i odraslim osobama iskazujući tako na konkretan način vjerodostojnu kršćansku ljubav i solidarnost.

„U odnosu na smještaj u ustanovu, udomiteljstvo je prepoznato kao prirodnije i humanije, jer se temelji na načelima obiteljskog okruženja, održivosti socijalnih veza i uključenosti samih korisnika. Uz to, udomiteljska obitelj korisnika prihvaća kao svojega člana, a korisnik dobiva osjećaj pripadnosti obitelji. Zato se u novije vrijeme upravo taj oblik skrbi preferira i zagovara“, stoji u poruci.

„U Godini svetoga Josipa, Isusova poočima, usmjerimo svoj pogled i misli prema njemu moleći ga za pomoć i vodstvo. Udomiteljstvo je poseban poziv koji treba prepoznati i razlučiti u svom srcu, baš kao što je to sveti Josip učinio, jer nisu svi pozvani biti udomitelji. No, po sakramentu krštenja, poslanje svakoga kršćanina jest ljubiti svoga bližnjega i velikodušno mu služiti. Stoga svaki kršćanin, ako i nema poziv na udomiteljstvo, pozvan je pružati potporu udomiteljima i stvarati takve uvjete kako bi se što veći broj kršćanskih supružnika odlučio postati udomiteljima, a osobito u krajevima gdje udomiteljstvo nije zaživjelo. Veliku ulogu u tome mogle bi odigrati župne zajednice“, navodi se između ostalog u poruci.

I. Knežević

kapacitet institucionalnog smještaja, udomiteljstvo je nekima postalo jedino dostupno rješenje, a ujedno i oblik legaliziranja rada u socijalnim uslugama.

Tako u Hrvatskoj ima više od 1.400 udomiteljskih obitelji za odrasle osobe u kojima je prema podacima tadašnjeg Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku smješteno 4.275 odraslih osoba. Koje je 2018. godine u izvješću objavilo kako je u 1.454 udomiteljske obitelji smješteno 4.253 osobe, a u kategoriji starijih i nemoćnih bilo 2.146 korisnika, te je vjerojatno da je i danas u pitanju otprilike isti broj smješten u udomiteljskim obiteljima. Dakle, udomiteljske obitelji nude dodatnih 8,4 posto smještajnih kapaciteta.

Prednost cijene

Ono što je svakako prednost smještaja u udomiteljske obitelji jest to što je najjeftiniji. Cijene se kreću od 2.160 do 2.880 kuna, ovisno o tome je li osoba pokretna, polupokretna ili nepokretna. U decentraliziranim domovima ista usluga košta i do tisuću-dvije kuna više, a u privatnim domovima i trostruko više. Prednost je i u tome što udomiteljske obitelji podliježu čvršćoj kontroli, odnosno lokalni centri za socijalnu skrb redovito ih obilaze, što

lja opcija od toga da žive sami, bolesni i ostavljeni. Također, nerijetko služe i za palijativne potrebe oporavka nakon infarkta ili operacija, ali i kao nadomjestak hospicija kojih uopće i nema.

Udomiteljske obitelji imaju dozvolu za smještaj najviše četiri osobe, ali na raspolaganju imaju i opciju smještaja za jednu osobu u kriznim situacijama, što Centar za socijalnu skrb koristi dok se ne oslobodi mjesto u domu.

Humani posao udomitelja

Osobe koje se bave udomiteljstvom od toga mogu i pristojno živjeti. Naime, naknada udomitelja odrasle osobe po korisniku iznosi 125 posto osnovice, odnosno 625 kuna. Tako za četiri osobe udomitelj dobije 2.500 kuna. No, na taj iznos dobije još i takozvanu opskrbinu za potrebe korisnika, koja se, ovisno o stanju osobe kreće od 1.800 kuna do 2.400 kuna. Znači da za udomljenje četiri osobe udomitelj može uprihoditi između 9.700 i 12.100 kuna (a na taj iznos dobije još i gore spomenutih između 2.160 kuna i 2.880 kuna po udomljenoj osobi. Prihod se tako može popeti i do 24 tisuće kuna, što naravno ne znači i zaradu, s obzirom da udomitelj mora

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U VELJAČI 2021.

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

Dana 28. siječnja 2021. godine održana je 18. redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). U nastavku donosimo najvažnije odluke.

Osigurana dodatna sredstva za testiranje na COVID-19

HZZO je osigurao dodatna novčana sredstva za provođenje dijagnostičkog postupka testiranja na bolest COVID-19 Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo (HZJZ) i zavodima za javno zdravstvo svih županija i Grada Zagreba, za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2021. godine.

Plaćanja ugovornim partnerima HZZO-a na potresom pogođenim područjima

HZZO je utvrdio način plaćanja svojim ugovornim partnerima koji nisu u mogućnosti ili

otežano provode ugovorenu zdravstvenu zaštitu iz obveznoga zdravstvenog osiguranja na potresom pogođenim područjima dijelova županija Sisačko-moslavačke, Zagrebačke i Karlovačke tijekom mjeseca siječnja, veljače i ožujka 2021. godine.

Ugovorni partneri HZZO-a na navedenim područjima koji nisu u mogućnosti povoditi ugovornu zdravstvenu zaštitu, tijekom mjeseca siječnja, veljače i ožujka 2021. godine ostvarit će prosječan iznos novčanih sredstva koji su prethodno ostvarili u zadnjih šest mjeseci na temelju ugovora s HZZO-om.

Smještaj uz dijete za vrijeme bolničkog liječenja

Upravno vijeće HZZO-a donijelo je Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, koji je objavljen u „Narodnim novinama“ broj 9 od 3. veljače 2021. godine, a stupio je na snagu 4. veljače 2021. godine.

Navedenim Pravilnikom, između ostaloga, izmijenjene su odredbe koje su uređivale pravo na cjelodnevni i dnevni smještaj uz oboljelo dijete za vrijeme njegovog bolničkog liječenja

IZ SADRŽAJA:

- Osigurana dodatna sredstva za testiranje na COVID-19
- Plaćanja ugovornim partnerima HZZO-a na potresom pogođenim područjima

• Smještaj uz dijete za vrijeme bolničkog liječenja

na način da je povećana dobna granica djeteta za koje roditelj ili osoba koja skrbi o djetetu (u daljnjem tekstu: skrbnik) može na teret sredstava HZZO-a ostvariti navedena prava.

U skladu s izmijenjenim odredbama Pravilnika cjelodnevni smještaj, na prijedlog izabranog doktora djeteta odnosno odjelnog doktora ugovorne bolničke zdravstvene ustanove u kojoj se dijete liječi, a ovisno o smještajnim kapacitetima ugovorne bolničke zdravstvene ustanove, može koristiti osigurana osoba:

1. jedan od roditelja ili skrbnik djeteta mlađeg od tri godine

2. jedan od roditelja ili skrbnik djeteta s težim smetnjama u razvoju pod uvjetom da roditelj ili skrbnik djeteta odnosno dijete o utvrđenim težim smetnjama u razvoju posjeduje odgovarajuće rješenje nadležnog tijela odnosno nalaz i mišljenje nadležnog tijela vještačenja u skladu sa posebnim propisima

3. jedan od roditelja ili skrbnik djeteta mlađeg od 18 godina, oboljelog od maligne ili druge bolesti koja neposredno ugrožava život, koje se nalazi na bolničkom liječenju u ugovornoj bolničkoj zdravstvenoj ustanovi za liječenje djece oboljele od malignih ili drugih bolesti koje neposredno ugrožavaju život (klinički bolnički centar, klinička bolnica, klinika).

U slučaju da ugovorna bolnička zdravstvena ustanova za liječenje djece oboljele od malignih ili drugih bolesti koje neposredno ugrožavaju život (klinički bolnički centar, klinička bolnica, klinika) nema smještajnih kapaciteta za osiguranje cjelodnevnog smještaja uz dijete, roditelj ili skrbnik djeteta, oboljelog od malignih ili drugih bolesti koje neposredno ugrožavaju život, po danu bolničkog liječenja ostvaruje pravo na naknadu za troškove smještaja u iznosu od 6% proračunske osnovice (199,56 kuna), pod uvjetom da je mjesto prebivališta odnosno boravišta roditelja ili skrbnika djeteta udaljeno 30 i više kilometara od mjesta sjedišta ugovorne bolničke zdravstvene ustanove u kojoj se dijete liječi.

Dnevni smještaj može koristiti osigurana osoba – jedan od roditelja ili skrbnik djeteta mlađeg od sedam godina života te jedan od roditelja ili skrbnik djeteta s težim smetnjama u razvoju, koje se nalazi na bolničkom liječenju u ugovornoj zdravstvenoj ustanovi za liječenje djece oboljele od akutnih bolesti, a na prijedlog izabranog doktora djeteta odnosno odjelnog doktora ugovorne bolničke zdravstvene ustanove u kojoj se dijete liječi.

Jedan od roditelja ili skrbnik djeteta s težim

smetnjama u razvoju može koristiti cjelodnevni ili dnevni smještaj uz dijete za vrijeme njegovog bolničkog liječenja bez obzira na dob djeteta.

Osigurana osoba koja koristi cjelodnevni ili dnevni smještaj uz dijete za vrijeme njegovog bolničkog liječenja nije obvezna sudjelovati u troškovima zdravstvene zaštite, a osiguranik koji u skladu s odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju može ostvariti pravo na naknadu plaće ima pravo za vrijeme korištenja smještaja uz dijete na naknadu plaće na ime privremene spriječenosti za rad zbog njege osigurane osobe – djeteta.

Vežano uz navedene promjene glede korištenja prava na smještaj uz dijete za vrijeme bolničkog liječenja, a u odnosu na liječenje bolničkom medicinskom rehabilitacijom u specijalnim bolnicama za medicinsku rehabilitaciju, donesen je i Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom i fizikalnom terapijom u kući, koji je također objavljen u „Narodnim novinama“ broj 9 od 3. veljače 2021. godine sa stupanjem na snagu narednog dana.

Prema izmijenjenom Pravilniku na prijedlog izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite, a na osnovi mišljenja doktora specijalista određene specijalnosti, liječničko povjerenstvo HZZO-a može odobriti boravak uz osiguranu osobu mlađu od 18 godina života u specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju osiguranoj osobi – jednom od roditelja ili osobi koja skrbi o osiguranoj osobi, u sljedećim slučajevima:

1. kada se provodi točno određen i utvrđen program izobrazbe roditelja ili skrbnika osigurane osobe – djeteta u postupcima rehabilitacije, za dijete do navršene sedme godine života

2. kada je u provođenju rehabilitacije potrebna prisutnost roditelja odnosno skrbnika osigurane osobe zbog nužnosti pružanja pomoći koja nije obuhvaćena programom provođenja rehabilitacije (aspiracija dišnog sustava, hranjenje, samostalno obavljanje fizioloških potreba, okretanje tijekom noći i dr.).

Kada je u provođenju rehabilitacije osigurane osobe starije od 18 godina života zbog nužnosti pružanja pomoći koja nije obuhvaćena programom provođenja rehabilitacije (aspiracija dišnog sustava, hranjenje, samostalno obavljanje fizioloških potreba) potrebna prisutnost druge osobe, liječničko

povjerenstvo HZZO-a iznimno može odobriti boravak uz osiguranu osobu u specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju osiguranj osobi – jednom od roditelja, skrbniku ili drugoj osobi koja može pružiti pomoć koja nije obuhvaćena programom rehabilitacije.

Ostvarivanje predmetnog prava uvjetovano je odgovarajućim smještajnim kapacitetima specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju.

Iznimno, bez potrebe prethodnog odobrenja liječničkog povjerenstva Zavoda, pravo na boravak uz osiguranu osobu za vrijeme rehabilitacije, ovisno o odgovarajućim smještajnim kapacitetima specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju, ima:

1. osigurana osoba – jedan od roditelja odnosno skrbnik za dijete do navršene treće godine života

2. osigurana osoba – jedan od roditelja odnosno skrbnik osigurane osobe s težim smetnjama u razvoju koje o tome u skladu s posebnim propisima posjeduju odgovarajuće rješenje nadležnog tijela odnosno nalaz i mišljenje nadležnog tijela vještačenja u skladu s posebnim propisima, bez obzira na dob osigurane osobe.

Ostvarivanje prava na smještaj u prethodno navedenim slučajevima uvjetovano je odgovarajućim smještajnim kapacitetima specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju.

OBAVIJEST OSIGURANICIMA DOPUNSKOG ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA

U provedbi dopunskoga zdravstvenog osiguranja HZZO osigurava i posebno osjetljive skupine osiguranika koji po različitim osnovama ostvaruju pravo na policu dopunskoga zdravstvenog osiguranja na teret sredstava državnog proračuna.

Kako bi se i dalje štitili naši najosjetljiviji građani, 1. svibnja stupio je na snagu Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju kojim se povećao prihodovni cenzus za ostvarivanje prava na plaćanje premije dopunskoga zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna, a koji se svake godine usklađuje s promjenama prosječnog indeksa potrošačkih cijena i promjenama prosječne bruto plaće zaposlenih u Republici Hrvatskoj.

Ovim usklađenjem, pravo na plaćanje premije dopunskoga zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna u 2021.

godini osigurane osobe ostvaruju kada ukupan prihod u prethodnoj kalendarskoj godini, iskazan po članu obitelji, mjesečno nije veći od 1.600,12 kuna te osigurane osobe – samci, ukoliko im prihod u prethodnoj kalendarskoj godini nije veći od 2.047,20 kuna.

Zbog ovih promjena HZZO će za osiguranike koji ostvaruju pravo na policu dopunskoga zdravstvenog osiguranja na teret državnog proračuna to pravo utvrditi po službenoj dužnosti, a osiguranici će policu nesmetano moći koristiti.

Osiguranici koji smatraju da bi mogli ostvariti pravo na policu dopunskoga zdravstvenog osiguranja na teret državnog proračuna, a to im pravo nije utvrđeno, mogu se radi eventualnog ostvarivanja prava obratiti nadležnom uredu HZZO-a putem e-maila, ukoliko to još nisu učinili. Sve kontakte možete pronaći na <https://dzo.hzzo.hr/kontakt>.

- Obavijest osiguranicima dopunskoga zdravstvenog osiguranja

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskoga zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Potvrde o isplaćenju mirovini, plaćenju porezu i prirezu za 2020. godinu

Korisnicima mirovina kojima se mirovine isplaćuju preko poslovnih banaka na Obavijesti o mirovinskim primanjima za siječanj 2021. bit će iskazani podaci o ukupno isplaćenju mirovini u 2020. te ukupno obračunatom porezu i prirezu.

Korisnici hrvatske mirovine koji žive u inozemstvu zahtjev za izdavanje potvrde o isplaćenju mirovini mogu podnijeti putem **e-usluga** HZMO-a ili putem **tiskanice** dostupne na web-stranici HZMO-a, koju trebaju dostaviti područnoj službi HZMO-a koja im isplaćuje mirovinu.

Rad umirovljenika u inozemstvu

Umirovljenici koji se zaposle u inozemstvu obvezni su o datumu početka rada obavijestiti HZMO radi odlučivanja o pravu na daljnju isplatu mirovine. Isplata mirovine neće se obustaviti ako se korisnik prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine i starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika zaposli do polovice punog radnog vremena.

Ponovno određivanje mirovine

U slučaju da korisnik prijevremene starosne mirovine navrší godinu dana osiguranja u državi članici Europske unije, Europskog gospodarskog prostora ili Švicarskoj

Konfederaciji, nakon prestanka zaposlenja ima pravo podnijeti zahtjev za novo određivanje svoje prijevremene starosne mirovine.

Korisnik prijevremene starosne mirovine koji tijekom rada u inozemstvu ostvari dovoljno godina staža osiguranja i ispunjava uvjete godina života za starosnu mirovinu, nakon završetka zaposlenja može podnijeti i zahtjev za starosnu mirovinu.

Obračun poreza na mirovinska primanja

Od 1. siječnja 2021. u obračunu poreza na mirovinska primanja za prosinac 2020. primijenjene su nove odredbe Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (Narodne novine, br. 138/20).

Na poreznu osnovicu do 30.000,00 kn porez se obračunava po stopi od 20%, umjesto dosadašnjih 24%, a na poreznu osnovicu veću od 30.000,00 kn po stopi od 30%, umjesto 36%.

Obračunati porez umanjen je za 50% za sve umirovljenike, a za korisnike koji imaju evidentiran postotak HRVI-a porez se umanjuje za 50% nakon umanjenja za postotak HRVI-a.

Osnovni osobni odbitak i dalje iznosi 4.000,00 kn, a osnovica osobnog odbitka koja se koristi za izračun osnovnog osobnog odbitka i dijela osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost i dalje iznosi 2.500,00 kn.

KORISNICI MIROVINA - isplata u siječnju 2021.

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	499 149	2.773,32 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	37 442	3.697,83 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	83 066	2.440,58 kn
Prijevremena starosna mirovina	203 545	2.664,81 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	340	2.895,51 kn
Invalidska mirovina	107 357	2.083,63 kn
Obiteljska mirovina	216 511	2.089,18 kn
UKUPNO - ZOMO	1 147 410	2.566,56 kn
Korisnici koji su u 2020. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO		
Starosna mirovina	24 136	2.546,80 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	5 343	3.463,33 kn
Prijevremena starosna mirovina	7 880	2.775,00 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	26	2.745,86 kn
Invalidska mirovina	2 133	1.936,73 kn
Obiteljska mirovina	10 490	2.178,30 kn
UKUPNO	50 008	2.577,47 kn
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	105 317	3.945,47 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	203 340	3.598,73 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO	268 191	1.724,97 kn
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 756	7.297,44 kn
Ukupan broj osiguranika		1 536 300
Ukupan broj korisnika mirovine		1 241 085
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika		1:1,24
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za studeni 2020.		6.863,00 kn
Prosječna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2020. godini		2.546,80 kn
Korisnici mirovina - muškarci (46,07%)		571 746
Korisnici mirovina - žene (53,93%)		669 339
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		72 godina
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2020. godini - ZOMO		31 godina
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2020. godini - ZOMO		64 godine
Procjena potrebnih sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja		3.542.000.000 kn

Uređuje i grafički priprema:
 Ured za odnose s javnošću HZMO
 A. Mihanovića 3, 10000 Zagreb
 e-mail: urednistvo@mirovinsko.hr
 faks: 01/4595-168

 mirovinsko.hr

INFOTELEFONI:
 +385 1 45 95 011
 +385 1 45 95 022
 (radnim danom od 8 do 16 sati)

Kako se isplaćuje nacionalna naknada za starije osobe?

Nacionalnu naknadu za starije osobe isplaćuje HZMO preko poslovnih banaka u Republici Hrvatskoj, u tekućem mjesecu za protekli mjesec.

Je li moguće naslijediti nacionalnu naknadu za starije osobe?

Nacionalna naknada za starije osobe je osobno pravo korisnika i ne može se prenositi na drugu osobu niti naslijediti, a ne može biti ni predmet ovrhe ili osiguranja.

HRVATSKI ZAVOD ZA MIROVINSKO OSIGURANJE
Središnja služba
A. Mihanovića 3
10000 Zagreb
Hrvatska

INFOTELEFONI
01 4595 011
01 4595 022

(radnim danom od 8 do 16 sati)

Nacionalna naknada za starije osobe

mirovinsko.hr

hzmo HRVATSKI ZAVOD ZA MIROVINSKO OSIGURANJE

Što je nacionalna naknada za starije osobe?

Nacionalna naknada za starije osobe su novčana primanja za hrvatske državljane starije od 65 godina života koji nisu osigurali prihod za starost i ne ostvaruju pravo na mirovinu.

Nacionalna naknada za starije iznosi 800,00 kuna mjesečno.

Tko može ostvariti pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe?

Pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe može ostvariti hrvatski državljanin koji je navršio 65 godina života s prebivalištem na području Republike Hrvatske u neprekidnom trajanju od 20 godina neposredno prije podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava, što je osnovni uvjet uz koji moraju biti ispunjeni i drugi zakonom propisani uvjeti, a to su:

- da nije korisnik mirovine niti osiguranik u obveznom mirovinskom osiguranju
- da njegov prihod i/ili prihod članova njegovoga kućanstva ostvaren u prethodnoj kalendarskoj godini po članu kućanstva mjesečno ne prelazi utvrđeni iznos nacionalne naknade za starije osobe od 800,00 kn
- da nije korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu prema propisima o socijalnoj skrbi
- da mu nije priznato pravo na uslugu smještaja prema propisima o socijalnoj skrbi
- da nije sklopio ugovor o dosmrtnom uzdržavanju ili ugovor o doživotnom uzdržavanju kao primatelj uzdržavanja.

Kako se podnosi zahtjev za nacionalnu naknadu za starije osobe?

Postupak za priznanje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe pokreće se zahtjevom koji se podnosi područnoj ustrojstvenoj jedinici Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje nadležnoj prema mjestu prebivališta podnositelja zahtjeva, preporučeno poštom ili elektroničkim putem u sustavu e-Građani.

Tiskanica zahtjeva za nacionalnu naknadu za starije osobe može se preuzeti na internetskim stranicama HZMO-a, u sustavu e-Građani ili kupiti u Narodnim novinama.

Može li korisnik prava na mirovinu i korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu ostvariti pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe?

Korisnik prava na mirovinu i korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu može ostvariti pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe pod uvjetom da se na zahtjev korisnika obustavi isplata mirovine, odnosno utvrdi prestanak prava na zajamčenu minimalnu naknadu.

20.000 „spašenih“ osiguranika

Od početka 2009. godine do 1. svibnja 2020. je na snazi bio prihodovni cenzus za dopunsko osiguranje, kojim se u okviru ondašnje zdravstvene reforme ciljano smanjio broj osiguranika koji ga ostvaruju na račun proračuna. Prigodom svakog od dva godišnja usklađivanja mirovina, kad bi mirovine porasle i za jednu kunu više od cenzusa, umirovljenici su ispadali iz besplatnog dopunskog osiguranja zbog čega je Sindikat umirovljenika Hrvatske započeo bespoštednu borbu za povećanje cenzusa na razinu hrvatske linije siromaštva, koja sada iznosi 2.710 kuna.

Nakon stalnog inzistiranja putem Nacionalnog vijeća, kao i pritiskom kroz medije, Sindikat je 2019. godine svakog četvrtka organizirao mini-prosvjede pred zgradom Vlade na Markovom trgu, te najposlije s Maticom umirovljenika postigao, direktno s premijerom Plenkovićem, dogovor o povećanju cenzusa na 2.000 kn za samca, a 1.516,32 kn po članu obitelji.

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopuni Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju, „Narodne novine“ br. 53/2020 1. svibnja 2020. godine, očekivalo se vraćanje u sustav besplatnog osiguranja kojih desetak tisuća umirovljenika. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje proveo je analize rezultata primjene Zakona i prati učinak provedenih zakonskih izmjena.

Na dan 31. prosinca 2018. godine bilo je ukupno 407.211 aktivnih polica na teret državnog proračuna po prihodovnom cenzusu, od čega 116.254 polica koje koriste umirovljenici. Na isti datum 2019. godine bilo je ukupno 336.700 aktivnih polica na teret državnog proračuna po prihodovnom cenzusu, od čega 103.675 polica koje koriste umirovljenici, dok je 31. prosinca 2020. godine bilo je ukupno 285.693 aktivnih polica na teret državnog proračuna po prihodovnom cenzusu, od čega 90.947 polica koje koriste umirovljenici.

Usporeno „ispadanje“

Iako navedeni podaci pokazuju smanjenje ukupnog broja polica na teret državnog proračuna po prihodovnom cenzusu, u 2020. godini vidljivo je opadanje trenda smanjenja broja navedenih polica u odnosu na godinu ranije. Isto tako, u skupini osiguranika umirovljenika vidljivo je smanjenje broja polica po vidljivo manjoj stopi u odnosu na smanjenje broja polica u ostalim kategorijama osiguranika.

Isto tako, iz podataka kojima HZZO raspolaže, prepoznaje se brže smanjivanje broja polica na teret državnog proračuna po prihodovnom cenzusu u kategoriji osiguranika članova kućanstva, u odnosu na police osiguranika koji su evidentirani kao

samci, čiji broj se smanjuje znatno sporije. Navedeni trend posebno je vidljiv u kategoriji umirovljenika u kojoj osiguranici samci zauzimaju veći dio od osiguranika članova kućanstva.

„Nakon stupanja na snagu Zakona, HZZO je proveo niz aktivnosti u cilju što bolje implementacije Zakona i olakšavanja osiguranicima stjecanje prava. Za osiguranike dopunskog zdravstvenog osiguranja kojima je prije donošenja zakonskih izmjena dostavljena obavijest o prestanku važenja police na teret državnog proračuna temeljem prihodovnog cenzusa, odnosno koji su ranije izgubili navedeno pravo, nakon povećanja prihodovnog cenzusa iznimno je izvršena dodatna revizija njihovih polica odnosno potrebna usklađenja sa odredbama Zakona te su im, ukoliko je utvrđeno stjecanje prava, obnovljene odnosno sklopljene police na teret državnog proračuna po osnovi prihodovnog cenzusa“, naglašava Morana Krušarovski, voditeljica Pravne službe HZZO.

20.000 novih osiguranika

Stoga je određeni broj osiguranika slijedom zakonskih izmjena i dalje nesmetano nastavio koristiti pravo na policu na teret državnog proračuna, a dio osiguranika se ponovo vratio u sustav. Prema analizama utjecaja primjene navedenih zakonskih izmjena na kretanje broja osiguranika, pravo na policu dopunskog zdravstvenog osiguranja na teret državnog proračuna nakon povećanja prihodovnog cenzusa ostvarilo je oko 20.000 osiguranika,.

Dodatno, na temelju podataka iz izvršenih analiza, Zavod je putem obavijesti dostavljenih na kućnu adresu, pozvao još 2.700 osiguranika za koje postoje saznanja ili se pretpostavlja da bi mogli ostvariti pravo na policu dopunskog zdravstvenog osiguranja na teret državnog proračuna s obzirom na izmjenu Zakona, ukoliko se u kućanstvu nije ništa promijenilo, s ciljem da se jave Zavodu radi utvrđivanja istog, ukoliko to još nisu učinili.

„Automatsko“ usklađivanje

Slijedom provedenog usklađenja prihodovnog cenzusa utvrđenog u članku 14.b. Zakona s promjenama prosječnog indeksa potrošačkih cijena i promjenama bruto plaće zaposlenih u Republici Hrvatskoj, temeljem kojeg pravo na plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna u 2021. godini osigurane osobe ostvaruju ako im ukupan prihod u prethodnoj kalendarskoj godini, iskazan po članu obitelji, mjesečno nije veći od 1.600,12 kuna, te osigurane osobe samci ako im prihod u prethodnoj kalendarskoj godini nije

veći od 2.047,20 kuna, Zavod je u siječnju 2021. godine još jednom, putem službenim mrežnih stranica, obavijestio osiguranike o navedenim promjenama. Također ih je pozvao, ukoliko smatraju da bi mogli ostvariti pravo na policu dopunskog zdravstvenog osiguranja na teret državnog proračuna, no navedeno pravo im nije utvrđeno, da se obrate Zavodu radi eventualnog ostvarivanja prava.

Pravo na policu dopunskog zdravstvenog osiguranja na teret državnog proračuna u 2021. godini osiguranicima utvrđuje se na temelju ostvarenih prihoda u 2020. godini. Stoga, neovisno o tome dođe li u 2021. godini do povećanja prihoda osiguranika (primjerice zbog usklađivanja mirovina), osiguranici neće gubiti pravo na policu dopunskog zdravstvenog osiguranja koju su stekli osnovom utvrđenih prihoda u 2020. Primjerice, za policu koja vrijedi od 1. travnja 2021. do 31. ožujka 2022. godine, pravo na plaćanje premije iz državnog proračuna utvrđivat će se na temelju ostvarenih prihoda osiguranika u 2020. godini, a 2022. godine Zavod će ponovo, po službenoj dužnosti utvrđivati pravo za navedenu policu osnovom prihoda ostvarenih u 2021. godini.

Bolje više, nego manje

S obzirom na to da je temeljem navedenog usklađenja, a sukladno zakonskim izmjenama došlo do ponovnog povećanja prihodovnog cenzusa za ostvarivanje prava na plaćanje premije besplatnog dopunskog zdravstvenog osiguranja, te s obzirom na najnovije dostupne podatke za mjesec siječanj 2021. godine se iskazuje povećanje broja zaključenih polica na teret državnog proračuna po prihodovnom cenzusu za 2.357 polica više, odnosno 35,15% u odnosu na siječanj 2020. godine. Mišljenja smo da će navedene izmjene utjecati na daljnje zaustavljanje trenda smanjenja broja polica na teret državnog proračuna, kao i na to da najosjetljivije skupine osiguranika i dalje ostanu zaštićene.

Koliko smo postigli? Korak naprijed. Pitajte one koji su dobili besplatno dopunsko osiguranje, a bilo im je oduzeto. Pitajte one koji ga ne bi dobili da nije povećan prihodovni cenzus.

J.A.Petrović

Bolje ili gore?

Druga sjednica Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe održana je 20. siječnja 2021. godine putem videokonferencije u nazočnosti predstavnika Vlade Republike Hrvatske državnih tajnika Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Majde Burić i Marije Pletikosa te pomoćnice ministra Melite Čičak, kao i predstavnika Ministarstva zdravstva i Ministarstva financija te iz Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). Sjednici su prisustvovali i svi članovi Vijeća ispred umirovljeničkih udruga, Sindikata umirovljenika i Matice umirovljenika.

Na prijedlog predsjednice Nacionalnog vijeća Jasne A. Petrović, održana je minuta šutnje za poginule u potresom pogođenim područjima. Potom je državna tajnica Marija Pletikosa predstavila aktivnosti i mjere koje su poduzete s ciljem pružanja socijalne skrbi pogođenima u potresu. Ministarstvo je osnovalo Povjerenstvo za koordinaciju saniranja posljedica potresa u Sisačko-moslavačkoj županiji, u dijelovima Zagrebačke i Karlovačke županije, čija je zadaća koordinacija i praćenje rada ustanova socijalne skrbi, kako bi se svima potrebitima osigurala primjerena i brza usluga ili pravo.

Skrb za stradale u potresu

Prema procjenama Državnog zavoda za statistiku na području Sisačko-moslavačke županije za vrijeme potresa je živjelo 147.216 stanovnika, od čega više od 33.000 osoba starijih od 65 g. (22,6%). Institucionalni smještajni kapaciteti za starije osobe obuhvaćaju 961 postelju, što zadovoljava potrebe za smještajem za manje od tri posto starijih osoba. Na području županije je 50 aktivnih pružatelja usluga, od čega ih 38 nudi smještaj, 14 pomoć u kući, a 2 uslugu boravka.

Evakuirani su korisnici iz četiri smještajna kapaciteta te premješteni većinom u druge domove socijalne skrbi, npr. u lječilište Topusko. Do 12. siječnja je premješteno 462 korisnika usluge smještaja, a 12 osoba je premješteno u domove nakon procjene mobilnih timova koji su organizirani u centrima za socijalnu skrb. Iz osam udomiteljskih obitelji su premještena 23 kori-

snika. Pružatelji usluge pomoći u kući i dalje aktivno djeluju. Osigurane su telefonske linije za pomoć, a brojevi su objavljeni na internetskim stranicama MROSP-a. Postoji mogućnost ostvarivanja prava na jednokratnu naknadu uslijed elementarne nepogode, koja iznosi do 2.500 kn za samca, odnosno 3.500 kn za kućanstvo.

Ivo Bulaja, zamjenik ravnatelja HZMO-a je iznio podatke o isplati mirovina odmah nakon potresa. Poslano je 2.626 mirovinskih uputnica preko Hrvatske pošte, od čega je 2.567, odnosno oko 97% odmah isplaćeno, no Petrović je rekla kako se to odnosi samo na umirovljene prije 1.1.2014. koji mogu mirovinu dobivati putem poštara, dok se to ne odnosi na brojne stare kojima nisu dostupne banke, pošte i bankomati, a niti će se odnositi na buduće primatelje nacionalne naknade za starije, na što je Bulaja pojasnio da sustav isplate mirovina nije moguće mijenjati mimo zakonodavne procedure te da su sukladno propisima mirovine ostvarene od 1. siječnja 2014. isplaćene redovnim načinom, putem poslovnih banaka. Tako se ne samo u uvjetima pandemije, već i uslijed potresa, ponovno postavlja pitanje onemogućavanja dobivanja mirovina putem pošte svim umirovljenicima koji to žele.

Lakše do svojih prava

Na zahtjev umirovljeničkih udruga državna tajnica Pletikosa je izvijestila i o tijeku izrade novog Zakona o socijalnoj skrbi. Potvrdila je kako zbog otegotnih okolnosti uzrokovanih korona krizom i potresom još nije održan sastanak s predstavnicima umirovljeničkih udruga o svim pitanjima iz područja socijalne skrbi od njihova interesa.

Predstavila je relevantne odredbe Prijedloga zakona o socijalnoj skrbi, kojima se želi unaprijediti sustav. Između ostalog, predviđene su strukturne i kvalitativne promjene unutar centara za socijalnu skrb, uvođenje novih usluga te će se pravo na status njegovatelja učiniti pristupačnijim za starije osobe.

Također, na prijedlog umirovljeničkih udruga predloženo je da osobe koje pokrenu postupak za raskid ugovora o doživotnom/dosmrtnom uzdržavanju mogu ostvarivati prava iz sustava, čime se dodatno doprinosi nji-

hovoj zaštiti. Predlaže se redefiniranje kriterija za pružanje usluge smještaja, u vidu obveznih edukacija za pružatelje, unaprjeđenja odredbi o tehničkim uvjetima i broju korisnika, uvođenja licenciranja te pojačane kontrole i nadzora kroz dodatno jačanje kapaciteta.

Provedeno je anketno ispitivanje na 3.001 starijoj osobi, koje je pokazalo da imaju najveću potrebu za uslugom pomoći u kući (44%) i uslugom smještaja (13%). Rezultati će pridonijeti izradi mjera u strateškim dokumentima i određivanju prioriteta za financiranje projekata i programa iz EU fondova i nacionalnih sredstava.

Puno neriješenih stvari

Informaciju o dosadašnjoj provedbi Zakona o nacionalnoj naknadi za starije osobe prezentirao je zamjenik ravnatelja HZMO-a Ivo Bulaja, naglasivši kako su u prvih mjesec dana zaprimljena 5.954 zahtjeva za nacionalnu naknadu za starije osobe, od kojih je obrađeno 2.949. Bulaja navodi kako je ostvarena visoka suradnja s centrima socijalne skrbi te su tamo ostavljeni plakati i komunikacijske poruke te je osigurana digitalna kampanja putem društvenih mreža, tiska, radija i televizije, odnosno da je uložena maksimalan trud da relevantne informacije stignu do svih potencijalnih korisnika.

U okviru točke na zahtjev umirovljeničkih udruga, razmatrale su se moguće mjere u uvjetima pandemije Covid-19.

Đina Šverko iz SUH-a je naglasila potrebu uvođenja tzv. solidarnog dodatka za sve umirovljenike, što su umirovljeničke udruge zatražile od Vlade još u travnju 2020., bez povratnih informacija. Navela je brojne primjere susjednih zemalja koje su svojim umirovljenicima osigurale dodatak u uvjetima pandemije. Ponovo je istaknula zahtjev umirovljenika za isplatom mirovina putem pošte na zahtjev, posebice u otežanim uvjetima korona krize. Dobili su tek obećanje da će prijedlozi umirovljenika biti preneseni ministru!

Mato Obradović iz SUH-a ocijenio je da postoji diskriminacija oko prava umirovljenika na rad uz korištenje mirovine, zatraživši da se svima omogući izbor rada od pola radnog vremena i cijele mirovine, odnosno od punog radnog vremena i pola mirovine, kao i pravo na rad korisnicima obiteljske i invalidske mirovine pod istim uvjetima. Zatraženo je je i da se zaposlenim umirovljenicima ne skida dodatak za najnižu mirovinu.

PULA Pripreme za proljeće

Naznake procijepljenosti stanovništva i dolazak proljeća koji će smanjiti širenje pandemije razlog su da se među pulske SUH-ovce vratilo dašak optimizma. Slijedom toga odrađuju se pripreme za odlazak članova u Istarske toplice, ali i u Banju Vrućicu u BiH. Na oba puta išlo bi se 9. ožujka, a vraćalo 19. ožujka, daka-ko ako to dozvoli epidemiološka situacija. Put do BiH bi mogao ipak biti malo kompliciraniji, jer su u tijeku pregovori s prije-

vozničkim tvrtkama oko cijene prijevoza, s obzirom da se još ne zna koliko će ljudi se smjeti voziti u jednom autobusu. To bi moglo poskupiti cijenu, pa su neki članovi već rekli kako će na put do BiH, ako zatreba, krenuti i vlastitim automobilima.

Volonterska služba Udruge SUH-a Pula i dalje redovito obilazi svoje bolesne i teže pokretne članove. Održan je i online sastanak s pobratimljenim talijanskim SPI CGIL, na kojem je sudjelovala Bruna

Jovanović, a na kojoj se moglo čuti da i talijanski umirovljenici zbog ekonomskih posljedica korone gube plaćajuće članove. Došlo je i do smjene u vodstvu pulske udruge, Mirjanu Diku-Dužman je na mjestu predsjednice zamijenio Lučo Pavletić, a zamjenica predsjednika je Zorica Drandić. Unatoč koroni, ured udruge otvoren je svakog ponedjeljka i srijede od 9 do 12 sati, a petkom se sastaje i čelništvo udruge.

Bruna Jovanović

DUGO SELO Nesebična pomoć za stradale

Udruge SUH Dugo Selo pridružila se u prvim danima akciji prikupljanja pomoći područjima stradalima od potresa. Unatoč skromnom budžetu, Dugoselčani su uplatili 3.000 kuna Crvenom križu Dugo Selo, s namjenom kupnje građevinskog materijala. Predsjednik udruge Milivoj Marić te Alojz Ivanišević osobno su sudjelovali u pomoći na terenu u dostavi i podjeli hrane u suradnji s Udrugom Savski lađari Rugvica, čiji su i sami članovi.

Hrana je 14 dana kuhana u prostoru Udruge lađara i dostavljena na teren u Banovinu kako bi se i volonterima i stanovništvu pružio topli obrok, a neki članovi su pomagali i otklanjajući srušene dimnjake i čisteći štu. Članovi iz Dugog Sela kažu kako su sve činili s ciljem ublažavanje boli i stresa ljudima koje je zadesila prirodna katastrofa, pritom ne mareći za svoje zdravlje i trenutne uvjete u kojima se zbog pandemije koronavirusa nalazi naša zemlja, kao i cijeli svijet. Poručuju da zato i umirovljenici imaju svoj moto, ZAJEDNO SMO JAČI!

Milivoj Marić

STUDENTSKI GRAD

Pet minuta druženja promijenilo raspoloženje

U mjesnom odboru Studentski grad se na dan potresa 29. prosinca 2020. godine putem WhatsApp mreže u roku od dva sata odazvao veliki broj građana te se prikupilo pokrivača, vreća za spavanje, deka, grijalica, odjeće i obuće te prehrambenih artikala koji su odmah kamionom odvezeno na banijsko područje, kako bi se što prije pomoglo potrebitima. Među mladima u ovoj akciji bilo je i članova SUH-ove podružnice Studentski grad koji su željeli dati svoj doprinos.

Obzirom da se sa članovima uglavnom kontaktira putem društvenih mreža, jer još nije dopušteno druženje u prostorijama, članovi se uglavnom pridržavaju mjera. Većinom odlaze u prirodu na planinarenje, te pješačenje na

sportskom centru, gdje manji broj članova, sklonih hoda-nju, prehoda i do 5 km, naravno kada to vrijeme dopušta.

S obzirom da se epidemiološka situacija malo poboljšala, željelo se dati podršku, kao i prethodnih godina, zdravstveno edukativnoj akciji „Dan crvenih haljina“ kojima se noseći crveno želi podići svijest o specifičnostima moždanog udara u žena, upozoriti na pogubne posljedice zanemarivanja simptoma i potrebu promjena načina života.

Samo pet minuta druženja na otvorenom ispred Mjesnog odbora dok se fotografiralo svima je stavilo osmijeh na

lica. Jedan od članova je imao rođendan te je okupljene počastio krafnama i pićem pa se u njegovu čast i nazdravilo. Živio naš gospodin Valent Mikolaj.

Snježana Živčić

VRBOVEC Dobar posao s drvima

Podružnica SUH-a Vrbovec od 1. siječnja 2021. godine preselila je u nove prostorije. Doduše, ostali su na istoj adresi, ali im je Savez samostalnih sindikata Hrvatske ustupio slobodnu prostoriju, i to bez obveze plaćanja najma, već samo režijskih troškova. S obzirom na sredstva koja su dobili od grada uspjeli su za novi ured nabaviti novu informatičku opremu, jedno prijenosno računalo, printer sa skenerom, te novu telefonsku liniju. Unatoč pandemiji, podružnica je otvorena utorkom od 10 do 12 sati, a svake prve srijede u mjesecu se održava i sastanak Predsjedništva.

Za 150 članova koji su se prijavili osigurano je oko 170 metara kubnih drva za grijanje za sljedeću sezonu i to po bitno povoljnijoj cijeni, zbog dugogodišnjeg dobrog odnosa s prodavačem. Plaćanje za drva odvija se u mjesečnim ratama, a isporuka se na adrese članova očekuje najkasnije do 30. lipnja. Podružnica je odlučila uplatiti 1.000 kuna na posebno otvoren žiro račun grada Vrbovca kako bi se prikupio novac za izgradnju kuće jednoj obitelji na potresom pogođenom području.

Zlatko Hržić

Konačno sportske igre

U Radničkom domu u Zagrebu 4. veljače 2021. godine održana je prva konstituirajuća sjednica Povjereništva SUH Zagreb, na kojoj se okupilo 17 članova, predstavnika zagrebačkih podružnica SUH-a. Tajnim glasovanjem u Predsjedništvo POV SUH Zagreb izabrani su Mirjana Novačić koja je osvojila 13 glasova, Marijan Jardas 10 glasova te Zvonimir Malnar s također 10 glasova. Iako je Ivan Ročić dobio 13 glasova, na prijedlog Nade Ročić, dogovoreno je da on svoje mjesto prepušta drugom kandidatu radi svojeg zdravstvenog stanja i situacije s pandemijom.

Vezano uz aktivnosti podružnica, zaključeno je da treba početi prikupljati članarinu zbog toga jer ljudi najviše vole plaćati članarinu početkom godine, a kasnije su manje motivirani. Vezano uz aktivnosti podružnica predsjednik Povjereništva Stevo Živčić je rekao kako sve ovisi o tijeku pandemije. Zbog pandemije je većina javnih manifestacija otkazana, ali se od 15. veljače očekuje popuštanje mjera i povratak normalnijem životu pa će se umirovljenici možda moći više okupljati i družiti. Pošto je većina podružnica tijekom prošle godine „mirovala“, Živčić je naglasio da ove godine treba obnoviti aktivnosti kojima su se podružnice bavile. Tome u prilog ide pojava cjepiva protiv Covid virusa i najavljene mjere popuštanja od strane Stožera koje se odnose na okupljanje i druženja ljudi.

Potrebno je obnoviti termine za pravo na korištenje prostora u mjesnim odborima. Zamjenica predsjednika Vesna Bečić zamolila je prisutne da obavijeste Povjereništvo o aktivnostima kojima se podružnice namjeravaju baviti jer će

se izraditi letak na tu temu koji bi se onda dijelio članovima i ostalim zainteresiranim građanima. Okupljeni su obaviješteni i da će se 16. ožujka 2021. održati Izborna-izvještajna Skupština SUH-a, na kojoj će se birati novo vodstvo. Sjednici je prisustvovala i predsjednica SUH-a Jasna Petrović, koja je nabrojala sva novija postignuća SUH-a u poboljšanju umirovljeničkih prava i standarda.

Na sjednici je rečeno i kako će se Sportski susreti Povjereništva održati 20. veljače na igralištu osnovne škole „Vjenceslav Novak“ u Studentskom gradu, Dubrava. Iako je u uputama za igre navedeno da će u timovima biti po 5 članova, ako ne dođe do popuštanja mjera, bit će ih 3. Nakon održavanja sportskih susreta neće biti druženja kao proteklih godina, a okupljeni će dobiti tek vodu i sendvič.

U planu je i izlet na Sljeme krajem veljače ili početkom ožujka, koji ima cilj da se novi predsjednici i članovi predsjedništva njihovih podružnica bolje upoznaju kako bi bolje surađivali. Dogovoreno je da će se priznati popisi članova od 2020. pa neće biti brisanja članova koji nisu prošle godine platili članarinu kako bi ih se motiviralo da plate ove godine.

Zlatko Gregurek

BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA

Oštro protiv cijepjenja preko reda

U prilogu na SB TV-u 11. veljače 2021. godine o cjepivu Astra-Zenece izjave su dali članci Županijskog povjereništva SUH-a Brodsko-posavske županije. Predsjednik Stjepan Rakitić, njegov zamjenik Tomislav Novosel, predsjednica Nadzornog odbora Kata Kolarić te Željko Divnić iz Stranke umirovljenika govorili su o problematici cijepjenja starijih osoba tim cjepivom. Ponovili su SUH-ov stav zatraživši

od Vlade RH da se starije osobe ne cijepi tim cjepivom, jer nije dokazana njegova puna učinkovitost za stariju populaciju. Doktori obiteljske medicine počeli su zvati starije osobe na cijepjenje, no problem je što im se ne govori i koje će cjepivo primiti.

Istaknuli su i kako bi Pfizerovo i Modernino cjepivo trebalo biti namijenjeno isključivo za starije osobe i ugrožene skupine. Kažu kako nisu

protiv cijepjenja, već da se cijepi samo s dokazanim, učinkovitim cjepivima. Oštro su osudili i sve one koji su se cijepili preko veze i prije reda. Dodatnu komplikaciju umirovljenicima predstavlja i zabrana broja osoba u autobusu, jer ih je dozvoljeno maksimalno 15, što predstavlja problem kad osobe iz manjih mjesta moraju ići na zdravstvene preglede ili na cijepjenje u veća mjesta.

DUBROVNIK Suradnja s mladima

Dana 5. veljače 2021. godine čelnice SUH-ove podružnice Dubrovnik Ružica Mišković te Županijskog povjereništva SUH-a Dubrovačko-neretvanske županije Marijana Pejdar Čagalj sudjelovale su na sastanku zajedno s predstavnicima doma umirovljenika iz Dubrovnika, Grude, Crvenog križa Dubrovnik i predsjednice dubrovačkog ogranka Hrvatske stranke

umirovljenika Olge Muratti, koji je organizirao Centar za karijere mladih. Na sastanku su predstavnici tog Centra prezentirali aktivnosti koje su na temelju sredstava koje su povukli iz fondova Europske unije pripremili za umirovljenike na području županije.

Cilj je da Centar organizira aktivnosti poput plesa, šetnji, vježbanja, gledanja starih filmova, i radionica

sa starijim ljudima koji bi pričali o događajima koji su u njihovim mlađim danima bili bitni, a sve s ciljem da se pridonesu poboljšanju kvalitete življenja starije populacije. Aktivnosti bi se provodile po umirovljeničkim domovima i lokalnim umirovljeničkim organizacijama, te su svi prisutni predstavnici umirovljenika pristali na ovu zanimljivu i korisnu međugeneracijsku suradnju.

Ne slušajte nevjerne Tome

Što je to cijepljenje, vakcinacija? To je jednostavan, siguran i efikasan način zaštite od opasnih bolesti, prije nego što čovjek dođe u kontakt s oboljenjem. Cjepiva koriste i naše prirodne obrambene snage, čine imunološki sustav jačim i tako postavjemo otporni prema specifičnim infekcijama. Što se tiče cjepiva za prevenciju današnjeg Covid-19, zastrašujućeg oboljenja koji odnosi milijune života, koja smo nestrpljivo očekivali i koja su konačno na raspolaganju, najveći znanstveni autoriteti tvrde da su sigurna i u visokom postotku djelotvorna. Pa onda, tko smo mi da im ne vjerujemo? Zar možemo uopće zamisliti da bi se ti znanstveni umovi poigravali sa zdravljem ljudske rase? Današnja cjepiva su rezultat njihovog mukotrpnog i ustrajnog rada desetljećima.

Dakle, cjepiva protiv koronavirusa su sigurna, a moguće nuspojave (crvenilo na mjestu uboda, bolnost, vrućica, umor) su obično blage i prolazne. Ozbiljnije nuspojave su moguće, ali su ekstremno rijetke. Bez sumnje, cjepiva se permanentno kontroliraju na sigurnost. Sva službeno odobrena cjepiva su prethodno vrlo strogo testirana kroz sve faze kliničkih pokusa. Nemojmo smetnuti s uma – daleko je vjerojatnije da će nam zdravlje biti ozbiljno narušeno od bolesti koje cjepivo prevencija, nego od samog cjepiva! Na primjer, tetanus može uzrokovati ekstremnu bol, mišićne bolove i krvne ugruške; ospice mogu uzrokovati encefalitis (upalu mozga) i sljepoću; zatim mnoge bolesti mogu rezultirati i smrću. A cjepivo sve to sprječava. Koristi od cijepljenja u velikoj mjeri pretežu nad rizicima. Mnogo više oboljenja i smrtnih slučajeva bi se pojavilo da nema cjepiva.

Antivakseri su opasni

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) procjenjuje da cijepljenja (vakcinacije) spase između 2 i 3 milijuna života svake godine. Dva glavna razloga koja upućuju da se moramo cijepiti su, prvi, da zaštitimo sebe i drugi, da zaštitimo one oko nas. Jedno od pitanja koja se sve češće javlja u javnosti je da li osobe, koje su već preboljele Covid-19 ipak trebaju biti cijepljene? Da, trebaju biti cijepljene, bez obzira što su već imale infekciju. Međutim, svatko tko trenutno boluje, koji je inficiran, treba pričekati s cijepljenjem dok se ne riješi bolesti i nakon što zadovolji kriterije prekida izolacije. Budući da su ponovne infekcije s virusom rijetke, ali moguće, osobe koje prebole infekciju trebaju pričekati 90 dana da bi se cijepili, i uz to dobiti suglasnost svog liječnika.

Cijepljenje protiv gripe spriječit će da obolite od gripe, međutim, budući da postoji mogućnost da se istovremeno inficirate s Covid-19, ta procijepljenost protiv gripe, sačuvati

će vas od potencijalno težeg oblika Covid-19. To znači da je cijepiti se protiv gripe važnije nego ikad. Sve priznate službene regulatorne agencije u svijetu odobrile su prva cjepiva za primjenu na ljudima. Potvrdile su ih kao sigurno i djelotvorno dugoročno rješenje pandemije.

Cjepiva su se pokazala i do 95 posto efikasna u prevenciji zaraze, nakon dvije doze, bez ozbiljne zabrinutosti što se tiče njihove sigurnosti. Nažalost, u javnosti se mjestimično i povremeno, kod nekih ljudi, pojavljuju određene sumnje, nepovjerenje u cjepivo. Antivakseri, koji su protiv svih cjepiva su u ofenzivi. Jedan od faktora koje ističu te nevjerne Tome je i sumnja u financijske motive industrije – proizvođača cjepiva.

Puno toga je na kocki

Djelotvorno i sigurno cjepivo, koje zaustavlja pandemiju i ponovo nas čini sposobnim da ponovno nastavimo prekinutu društvenu, edukativnu i ekonomsku aktivnost, poboljšat će javno mišljenje i stavove pojedinaca prema znanosti i povećati javno prihvaćanje cjepiva.

Znanstvenici i voditelji javnog zdravstva trebaju pristupiti tom pitanju nepovjerenja u cjepivo vrlo ozbiljno, umjesto da ga zanemaruju. Nedavno ispitivanje javnosti u Engleskoj pokazuje da više od trećine Engleza ima određene sumnje o cjepivu. Cjepiva nisu samo naša najbolja nada koja proizlazi iz pandemije koronavirusom. Ona su temeljni alat da se svatko od nas zaštiti od brojnih zaraznih bolesti, koje se mogu prevenirati i koje prijete čovječanstvu.

Svjetska zdravstvena organizacija smješta to oklijevanje ljudi, kad su u pitanju cjepiva, među top 10 prijetnji globalnom zdravlju. Sva do sada pronađena cjepiva štite milijarde ljudi na svijetu. Cjepiva su u potpunosti istrijebila zastrašujuće bolesti, poput velikih boginja, dovela svijet blizu eliminiranja i drugih bolesti, kao što je dječja paraliza (polio) i TBC. Zbog toga je komuniciranje sigurnosti i efikasnosti cjepiva od strane vodećih ljudi u znanosti od kritične važnosti. Povjerenje u autoritete je značajni faktor. Javna lica, političari, vođe lokalnih zajednica, slavne osobe trebaju se javno cijepiti. Izjave pouzdanih ljudi moraju biti korištene u cilju poboljšanja stava i povjerenja javnosti.

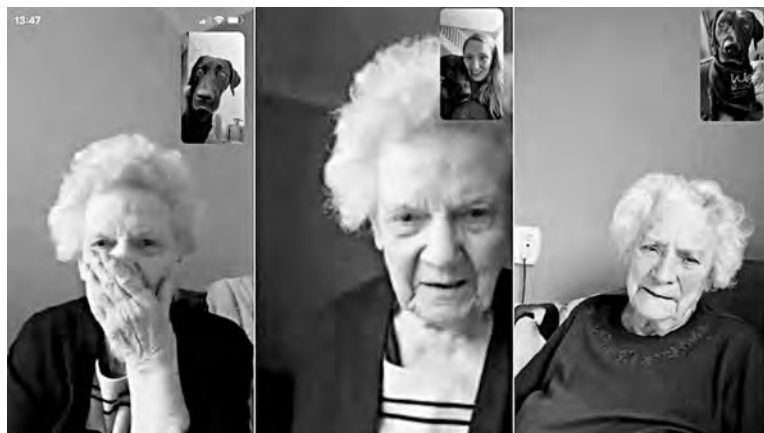
Ako se odlučite tražiti razne informacije online putem, budite sigurni da pretražujete samo pouzdane izvore. Danas imamo priliku slobodno tvrditi da posjedujemo cjepivo koje ne samo da je sigurno, efikasno i koje nam je na raspolaganju, nego da imamo cjepivo kojemu možemo i vjerovati. Akcija širenja takvog mišljenja i stava treba početi odmah.

dr. Ivo Belan

BORBA PROTIV SAMOĆE

Virtualni posjet pasa

Jedna humanitarna udruga na sjeveroistoku Engleske odlučila je tijekom pandemije pomoći izoliranim starijim osobama koji su ljubitelji pasa. Još od ožujka 2020. godine organiziraju virtualne posjete pasa starijim osobama, odnosno volonteri s psima komuniciraju sa starijima putem video poziva. Ljubitelji pasa tako imaju priliku popričati s volonterima, ali i vidjeti svoje krznene ljubimce, čime se smanjuje osjećaj usamljenosti i popravljaju raspoloženje starijih osoba, koje su najviše pogođene ovom pandemijom.

Samoća i usamljenost u doba korone

"Dio nas odlazi nepovratno s koronom, odlazi s našim umrlim članovima obitelji, s našim prijateljima"

Prošao je već i prvi mjesec nove godine koji je označio da polako ulazimo u drugu godinu života s koronom, Mislili smo da će ova godina označiti kraj strahotama koje su promijenile naše uobičajene živote i transformirale ih u neke ograničene prostore neprimjerene našim željama i potrebama.

Obećavali su nam liječnici da od Nove godine stiže cjepivo. I doista prije mjesec dana cijepljeno je stotinjak sretnika iz domova za starije osobe, nešto više zdravstvenih djelatnika koji stalno rade vrlo teške i odgovorne poslove s najtežim bolesnicima i koji su svakodnevno izloženi opasnosti da i sami postanu bolesnici i da bolest zahvati i članove njihovih obitelji. I starijima od 60 godina obećano je

kraj ovom neprirodnom načinu života. No, ne očekujemo povratak na staro, jer ne možemo vratiti umrle. Ne možemo živjeti kao da se ništa nije promijenilo. Neki ljudi koji su preboljeli koronu imaju trajne posljedice na zdravlje, no neki koji i nisu oboljeli direktno od korone, nisu imali mogućnosti pravovremenog liječenja drugih svojih pobola zbog nedostatka zdravstvenih kapaciteta.

Vrijeme korone ostavilo je najviše štetnih posljedica i promijenilo starije osobe. Mnogi su živjeli i još uvijek žive u strahu da se ne zaraze koronom jer velika je smrtnost upravo starijih. I ne plaši ih toliko sama smrt, koliko dugo i teško umiranje, uz visoku temperaturu i teško disanje uz pomoć respiratora.

Smatram da bi starije osobe trebalo preventivno učiti pravilnom disanju, ne kad se bolest javi, već preventivno i u grupama u udrugama umirovljenika, u mjesnim zajednicama. Naime to je činio jedan poznati liječnik s pacijentima u bolnici nakon vlastitog iskustva s koronom te ih osnažio za moguću bolest. Sjajne upute za starije osobe „Savjeti za očuvanje mentalnog zdravlja osoba starije životne dobi“ pripremio je stručni tim Centra za zaštitu mentalnog zdravlja osoba starije životne dobi. „Umirite tijelo vježbama disanja jer potiču funkciju pluća, opskrbljuju mozak optimalnom količinom kisika, opuštaju tijelo i mišiće, umiruju u stresnim situacijama. Udišemo na nos i brojimo do tri, a kad izdišemo na usta brojimo do pet.“

Starije osobe sve se više osamljuju jer se boje da se ne zaraze koronavirusom. Osjećaju da ih često izbjegavaju i mladi članovi obitelji. S prijateljima se ne mogu družiti od straha od zaraze. Sjećam se u početku pandemije, malo

je među umrlima bilo naših poznatih, susjeda ili prijatelja. Tješili smo se što smo prihvaćali negiranje prisutne smrti zbog korone. Kad je umro prvi naš prijatelj ili znanac, za stare je počela panika. Pitanje je jasno i glasi, „jesam li ja sada taj kojeg očekuje zagrljaj, borba ili možda i smrt od korone.“

Problem je i to što se jedan dio starijih ne zna koristiti novim tehničkim i komunikacijskim tehnikama. Sada su postali svjesni tog nedostatka i treba im pružiti mogućnost da savladaju rad na suvremenijim komunikacijskim pomagalicama. Naime prošle smo godine proveli anketu kod naših članova i oko 25 posto anketiranih starijih od 65 godina predlagalo je upravo mogućnost organiziranja tečajeva za osposobljavanje u savladavanju i korištenju novih tehnologija.

Osobito su stariji tijekom ove godine osjetili potrebu za ovom vrstom komunikacije s članovima obitelji smještenima u domovima. Na sreću i zadovoljstvo korisnika neke uprave domova olakšale su komunikaciju organiziranjem tečaja za služenje korisnim mrežama.

Pojačane su i potrebe za psihološkom potporom, pa je tako i u Psihološkom savjetovalištu SUH-a prosječno bilo barem dva poziva dnevno. I dugi, dugi razgovori... Kad je riječ o socijalnoj izoliranosti, starije osobe su u ovoj pandemiji najranjivija skupina. Samoća i usamljenost će, nadamo se, proći ali više nikad neće naši životi biti isti. Dio nas odlazi nepovratno s koronom, odlazi s našim umrlim članovima obitelji, s našim prijateljima, s dijelom naših neisplakanih suza i radosti izgubljenih u vremenu. Ostaje za sada samoća i usamljenost.

Proljeće i cjepivo nude neku nadu.

da će nakon ove grupe biti cijepljeni, kao i oni oboljeli od nekih rizičnih bolesti. No sada je već malo zapelo. Isporuka cjepiva nije dostatna za sve koji ga sada trebaju ili čak žele kupiti. Nažalost, vjerujem da svi stariji neće biti cijepljeni u prvoj grupi, ali treba se nadati da će to biti obavljeno do kraja lipnja. Dakle, procijepljenost ljudi bit će ipak malo sporija, ali vjerujemo dovoljno brza i učinkovita.

Nadajmo se da će to biti

Piše: Biserka Budigam,
psihologinja

Iz prijevremene u punu?

Pitanje: Otišao sam u prijevremenu mirovinu prije tri godine. Ove godine navršavam 65 godina. Da li imam pravo na punu mirovinu kada navršim 65 godina, bez penalizacije? **(J.A., Bjelovar)**

Odgovor: Nažalost nakon ispunjenih uvjeta za starosnu mirovinu ne briše se penalizacija. Jednom kada ste dobili prijevremenu mirovinu, ona ostaje doživotno bez promjena, osim redovnog povećanja mirovine. Mi smo iz Sindikata umirovljenika Hrvatske slali prijedloge za ispravak navedene nepravde. Da li će se u budućnosti nešto promijeniti, za sada nema odgovora.

Nesigurnost za oca

Pitanje: Sklopio bih ugovor o dosmrtnom uzdržavanju s ocem koji je vlasnik kuće. S takvim ugovorom bih izbjegao kasnije traženje nužnog dijela od braće i sestara, a u što sam se uvjerio kod susjeda koji su ostavili oporuku, pa je uslijedila zbrka. Sklapanjem ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, odmah bih se upisao u gruntnovicu. Ako se upišem, da li ću morati platiti porez na promet nekretnina? **(D.P., Slavonski Šamac)**

Odgovor: Ugovor o dosmrtnom uzdržavanju izuzetno je povoljan za vas kao davatelja uzdržavanja, ali nismo sigurni da li je povoljno za Vašeg oca jer su moguće promjene u Vašem životu kojima možete doći u situaciju da ne možete uzdržavati Vašeg oca. Tim ugovorom bi također Vaša braća i sestre u potpunosti bili isključeni iz nasljedstva. Ako potpišete takav ugovor, porez na promet nekretnina ne morate platiti jer ste u prvom nasljednom redu.

Manja mirovina od rješenja

Pitanje: Zašto primam manji iznos mirovine, nego što mi je navedeno u rješenju o mirovini? Zanima me da li se umanjuje iznos s rješenja za porezne obveze? **(A.S., Vrgorec)**

Odgovor: Navedeni porezi se ne upisuju u rješenje o mirovini. Umirovljenik koji prima mirovinu, može biti obveznik poreza i prireza na dohodak. Obveznik obračuna, obustave i uplate poreza na dohodak je isplatitelj, odnosno HZMO. Za

obiteljsku mirovinu koja se isplaćuje djeci nakon smrti roditelja, ne plaća se porez na dohodak. U osnovicu za obračun poreza ubraja se i dodatak na mirovine.

Darovni ugovor ili ugovor o doživotnom uzdržavanju

Pitanje: Zanima me koji je najsigurniji način da za života prenesem najveću nekretninu na jedno od moje četvero djece? Da li je to darovni ugovor ili ugovor o doživotnom uzdržavanju? **(P.M., Pazin)**

Odgovor: Za Vaše dijete na koje biste prenijeli nekretninu je najsigurniji način da sklopite ugovor o doživotnom uzdržavanju. Na temelju takvog ugovora Vaša ostala djeca nemaju pravnog osnova za traženje nužnog dijela nekretnine, jer tada ta nekretnina ne ulazi u ostavinsku masu. Ne znam kako vidite svoju budućnost, ali promislite da li će Vaše odabrano dijete moći ispunjavati sve obveze iz navedenog ugovora i u potpunosti snositi vaše životne troškove, jer se životne okolnosti, kao što i sami znate, mijenjaju. U slučaju darovnog ugovora s plodouživanjem Vi ste zaštićeniji, jer se takav ugovor u slučaju potrebe lakše sudski raskida.

Ustup i raspodjela imovine za života

Pitanje: Otac je ponudio nama četvorici braće sklapanje ugovora o ustupu i raspodjeli imovine za života. Dva brata su prihvatila, a brat i ja smo odbili sklopiti taj ugovor. Sada nam neki govore da smo pogriješili, jer da će poslije očeve smrti braća koja su potpisala ugovor kao zakonski nasljednici naslijediti i dio imovine koja ugovorom nije raspoređena. Da li je to moguće? **(A.T., Zagreb)**

Odgovor: S obzirom da niste prihvatili potpisivanje ugovora o ustupu i raspodjeli imovine za života, taj ugovor je konvalidirao u darovni ugovor tako da su braća koja su ga potpisivala, dobila imovinu kao dar. Taj dar će se uračunavati u ostavinu, tako da ćete i Vi imati pravo na dio darovane imovine jer Vam pripada pravo na zakonski nužni dio, osim u slučaju da otac sklopi s nekim ugovor o dosmrtnom ili doživotnom uzdržavanju jer tada ta imovina ne ulazi u ostavinu i isključuje se od nasljeđivanja.

pravni
savjeti

Odgovara:
Ante Kuprešak
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/4655111/244
ili 01/4615797

Marijana Pejdar Čagalj, predsjednica Županijskog povjereništva SUH-a Dubrovačko-neretvanske županije

Veća prava samo bogatijima

„Treba uložiti više u rad i zapošljavanje, jer od broja zaposlenih ovise i mirovine“

Iako ima samo 57 godina, Marijana je članica SUH-a još od 2002. godine. Naime, njezin pokojni otac bio je jedan od osnivača SUH-a Podružnice Dubrovnik. Kada se otac razbolio 2001. godine, prvi predsjednik Podružnice Dubrovnik Ivo Sršen ju je učlanio i na sljedećim izborima predložio za predsjednicu Nadzornog odbora, te je tu funkciju obavljala do 2016. godine. Aktivno je sudjelovala u radu podružnice, a 2015. godine je na nagovor predsjednice Vesne Mijović došla na mjesto tajnice podružnice Dubrovnik gdje je i danas aktivna. Nedavno je, pak, kao dugogodišnja aktivna članica SUH-a izabrana za predsjednicu Županijskog povjereništva, u nikad gorem trenutku.

„Nažalost vrijeme korone nas je zaustavilo u radu i aktivnostima. Morat ćemo se puno truditi i vratiti ljude da se druže da ponovno budu aktivni, jer sada su se navikli biti u kući. Jedna od aktivnosti bit će mi ponovno pokrenuti Podružnicu Mljet, a možda i neku novu osnovati. Potrebno će biti puno napora da se ljudi ponovno uključe u aktivnosti“, kazala nam je Marijana.

Marijana je rođena u Kotoru, udana je za Đuru, dragovoljca i veterana Domovinskog rata, te s njim ima 24-godišnju kćer Anu-Mariju, koja je studentica Filozofskog fakulteta u Zadru. S obzirom da je nezaposlena, a muž prima mirovinu od 2.700 kuna, žive jako skromno. Po zanimanju je ekonomska tehničarka, a radni vijek je provela u administraciji i knjigovodstvu. Radila je kao voditeljica putničke agencije i sa suprugom je neko vrijeme vodila i zajednički obrt. Prije osam godina iz zdravstvenih razloga napustila je posao. Skromno žive i ostali umirovljenici u njezinoj okolini.

Neke spašava to što imaju apartmane, a neki pronađu posao u turizmu i ugostiteljstvu.

„Nažalost ima i onih koji skupljaju boce i od toga priskrbe neki novac. Prošla godina je bila teška jer nije bilo turizma što se negativno odrazilo na standard svih umirovljenika na našem području“, dodaje.

Članovi SUH-a joj se najčešće obraćaju s pitanjima da li će grad Dubrovnik i dalje im isplaćivati dodatak na mirovinu. Naime, grad Dubrovnik svojim građanima s mirovinom do 1.800 kn isplaćuje dodatak od 200 kuna mjesečno, a za Uskrs i Božić dodatnih 200 do 400 kuna. Pitaju i da li će se mirovine povećavati, što će biti s novim modelom obiteljskih mirovina i da li će on uistinu zaživjeti za njihova života. Marijana je pohvalila zahtjeve SUH-a i MUH-a da osoba može dobiti 85 posto mirovine preminulog partnera, kao i da zadrži svoju i dobije dio supružnikove mirovine.

„Uspjehom SUH-a smatram i povišenje cenzusa za besplatno dopunsko zdravstveno osiguranje, pošto se ono nije mijenjalo dugi niz godina, kao i donošenje zakona o nacionalnoj naknadi kojem je svrha pomoći velikom broju najugroženijih starijih osoba. Također, mišljenja sam da na zahtjevu za isplatu solidarnog dodatka na mirovine tijekom trajanja krize uzrokovane pandemijom koronavirusa i dalje treba ustrajati, iako se Vlada oglašuje na taj zahtjev“, kazala nam je Marijana, koja ističe i da usklađivanje mirovina dva puta godišnje neće promijeniti standard umirovljenicima. „Prioritet SUH-a bi trebala biti daljnja borba za pravednije usklađivanje mirovina u odnosu na prosječnu plaću, jer nam je udjel prosječne mirovine u prosječnoj

plaći najgori u Europskoj uniji. Položaj umirovljenika trenutno je težak, a na ruku nam ne ide i sadašnja ekonomska kriza. Prosječna mirovina je mala, nije dostatna za normalan život. Da li će doći do poboljšanja ostaje nam za vidjeti. Na Vladi je težak zadatak, puno se toga zadnjih godinu dana dogodilo, Covid kriza, potres u Zagrebu i na Banovini...“

Marijana ipak ima optimističan pogled na budućnost. Prilikom ostvarenje ciljeva umirovljenika vidi u obnovljenom Nacionalnom vijeću za umirovljenike i starije osobe, čija je zadaća između ostalog i poboljšati standard umirovljenika u RH. Upitali smo je kako bi ona, da može, riješila problem lošeg standarda starijih.

„Teško pitanje, a samim tim i težak odgovor. U vrijeme korona krize kao i prirodne katastrofe (potresa) bio bi to izazov. Mnogo novca je uloženo i potrošeno u gospodarstvo za očuvanje radnih mjesta, a rezultati nisu ispunili očekivanja. Mlađim generacijama treba stvoriti veći broj radnih mjesta. Sve više mladih ljudi i obitelji napušta našu zemlju zbog nezaposlenosti i neizvjesne budućnosti. Žele bolji život. Nažalost, u Hrvatskoj ne vide napredak. Treba uložiti više u rad i zapošljavanje, jer od broja zaposlenih ovise i mirovine.“

Marijanina želja je da se Hrvatska transformira po mjeri svih građana, što će biti jako teško bez porasta životnog standarda. Veliki je problem i korupcija, kao i to što država služi isključivo pojedincima koji imaju moć, a prava povećava samo bogatijima. Za kraj nam je poručila kako svatko zaslužuje mirovinu za normalan život nakon dugog i napornog radnog vijeka.

Igor Knežević